

~~2526~~

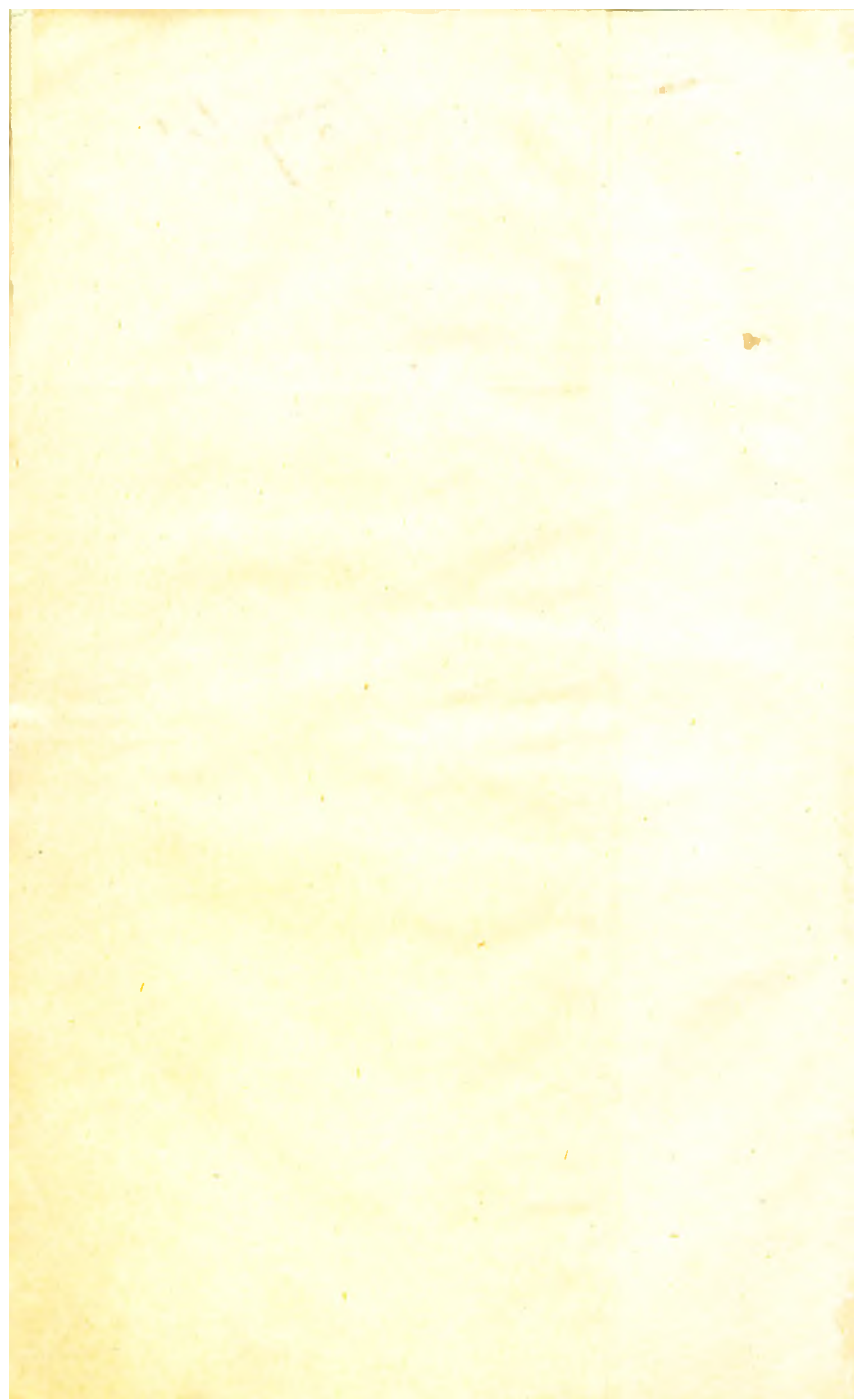
~~1246~~

Rozprawa o siłach - Warszawa.

117

O Kulistyka - Druki

dawn 6279

TENTAMEN

MEDICO - CHIRURGICUM INAUGURALE

TRACTATUM HISTORICUM DE VICARIA PUPILLA

nec non novam medelae adstruendae
rationem sistens,

QUOD

AD SUMMOS IN MEDICINA HONORES AC PRIVILEGIA
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDA

CONSENSU MEDICORUM ORDINIS

IN

UNIVERSITATE LITERARIA REGIA
VARSAVIENSI

die — Februarii.

publice defendet

EMILIANUS O. CLEMENS NOWICKI

Magister Medicinae et Chirurgiae

V A R S A V I Æ

TYPIS JOSEPHI WECKI

1818.

5339

Ciascuna osservazione vibra dei raggi di luce capaci di spandere un gran lume sopra gli oggetti delle nostre perquisizioni, ma acciò che questi raggi così sparsi possan produrre un effetto vantaggioso, bisogna che siano riuniti in un sol foco.

Maret, discorso sopra li Anti-Settici.

ms. 96-1852

MA

V I R O

OPTIMO ac DOCTISSIMO

JOHANNI FREYER

MEDICINAE ET CHIRURGIAE DOCTORI
PRAESIDI CONSILII SANITATIS SUPREMI REGNI POLONIAE,
PROFESSORI MATERIAE MEDICAE, DE-
CANO FACULTATIS MEDICAE VARSOVIENSIS.
etc.

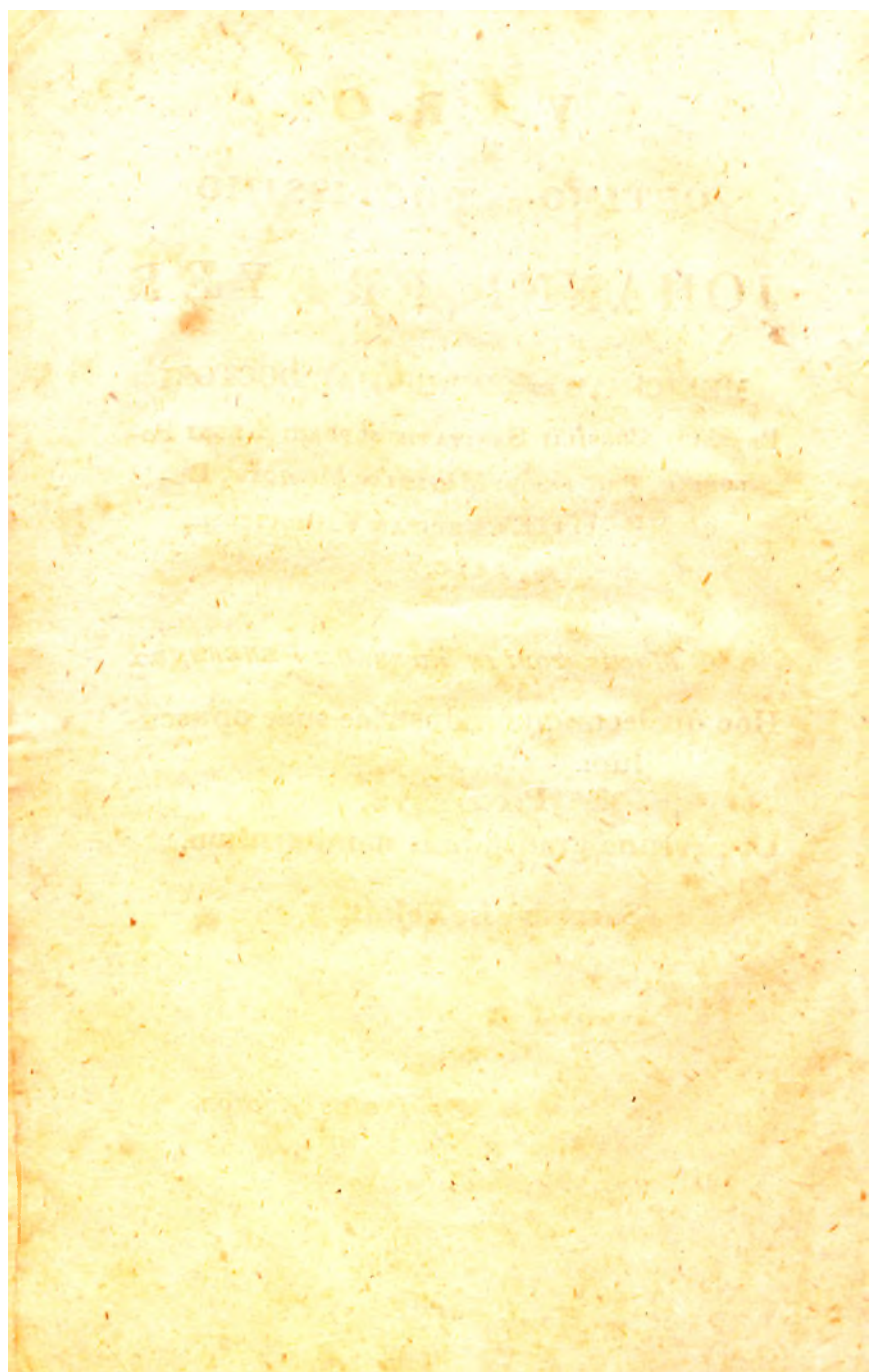
MODERATORI IN AETERNUM VENERANDO.

Hoc quaecumque industriae suae opuscu-
lum.

PIA MENTE;
Ut perenne gratitudinis monumentum.

Sacrum esse voluit.

DEVINCTUS AUCTOR.

T H E S E S

1. Uterus musculorum involuntariorum coetu adnumerandus est.
 2. Alio haemorrhagiae uterinae supprimuntur a natura modo quam partium aliarum
 3. Quid sit causae haemorrhagiarum occurrentium sub ultimis gestationis mensibus?
 4. Dum haemorrhagia est uteri interna, jurene fit cita punctio membranarum ovi? ut sanguinis lapsus sistatur?
 5. Punctio membranarum ovi facitne ad dilatandum os uteri?
 6. An suadenda sit versio infantis omni in casu dum haemorrhagia interna aegram gravat.
 7. Num frigoris externa administratio evacuata ex utero placenta, durante tamen haemorrhagia convenit?
 8. Amputationes post vulnera sclopetaria ante inflammatorii processus initium sunt peragenda.
 9. Morbos vulgo venereos dictos in syphiliticos et venereos dividendos esse autumo.
 10. Morbum quem Coxarthrocace vocant, non semper carie capitis ossis femoris procedere contra opinionem recentem Rusti credo.
 11. Usus hydrargyri in syphilide congruere videtur, in morbo venereo vero saepissime exitiosus fit.
-

PROOEMIION.

Tertius jam abinde volvitur annus, quo emensis quam late patent provinciae medicae spatiis, exantlatisque examinibus, favente contigit mihi fortuna fati, ut quorum auspiciis laboribusque complura ad scientias artesque provehendas inchoata maturescerent, spreta hucusque, illotisque manibus hominum omni sublimiori mentium cultu destitutorum, relegata nobilis ars Chironis, altio rem eorum intellectum sibi vindicaverit, indeque qui se arti excolendae dederet juvenis seligeretur, ornatusque singulari ephorum educationis publicae benevolentia et liberalitate extera scientiarum emporia adiret decretum. Et quidem benigna evenit sorte omnium mihi primo, principes omni perfectione gentes plurimasque in Europa locatas arte medendi celeberrimas aedes atque alia utilium artium scientiarumque invisere athenaea, dataque simul amplissima facultas studiis,

quibus nihil magis in deliciis habui indulgendi. Nequis non sentiet quo ardore, quave gratitudine munus grave, summamque benignitatem singularem favorem ephorum arripui; alta sane memoria manebit, quem moderatorem praecipuum, beneficiique originem auctoremque in aeternum adorabo.

Ac primum Viennam devectus Austriae urbis ambitu numeroque civium insignis, amoenoque coelo laetantis, doctissimorum coetu virorum clarae, nec non institutis variis praestantissimae, nosocomia amplissima frequentans permulta medico et chirurgo gravia vidi, plura ex consuetudine DD. Hildenbrand, Zang, Kern, quos sibi praesens decori ducit aetas, percepi. In arte vero obstetricia speciali indulgentia illustrissimi Prof. Boër largissimam puerperarum domum, hanc mansuetissimae curae, qua in summa muliebris sexus functione dolores et pericula mulcentur scholam, licet peregrinus permissam haberem, tum propria observatione, tum praecipua familiarita-

te dilectissimi antistitis lucra adhuc ampla duxi. Nec fas, absque crimine quod rerum ophthalmiatricarum fastigium miratus sim, quosque oculis usurpaverim usus, medelaeque adstruendae rationes, quasque facundia clar: Prof: Beer tractas in me liberaliter notitias in proprium verterim emolumentum, silentio praeterire.

Post anni elapsam tempus regione sic lubenter adamata abscondes, per urbes Salisburgam, Monachium, Stutgardiam ubi viris pluribus honore rem medicam gerentibus conciliandis, passus flectens, Lutetias Parisiorum petendi consilium cepi, ibique inter eminentissimos viros Dubois, Larey, Dupuytrin, Percy, Boyer versatus, tam dexteritatem technicam, ac artem morbis medendi animadverti, tot tantisque, quantas non injusto ad nos rumor pertulit opportunitates fructus capessendi amplexus sum. Sunt enim praeclarae urbi numerosa hospitia, cubant hic permulta millia hominum omni morbo-

rum genere laborantium, deguntque, ibidem tirones doctrinamque ore magistri promulgatam in copia aegrorum probatam hauriunt; frequentes quae operandi subveniunt occasiones, juvenem prompte ad experientiam medici uspiam in deserto angulo latitantis vero peritissimi evehunt. Sed quum anni, periodus jam appropinquasset, diutiusque morandi vetaretur, locupletissimis clementer ad-jutus auxiliis ad gentes, qui pelagi coeruleis a sinu Europae divulsas undis inculunt terras me contuli Brittanorumque lumina chirurgiae Londini Cooperum, Abernethy, Joannem Bell et alios coram veneratus sum, meque juvenem qua amicitia, affectu exceperunt, quo ingenio doctrinae salutaris vinxissent qua comitate artem impertiti sint, quibus explicarim verba desunt; id quidem invitatus sentio quod nec unquam sat digne venerationem qua totus qui sum dimano, in perpetuae gratitudinis monumentum propalandi fas mihi erit.

Moerente linquebam animo suavissimos homines, ut per regiones aquore vindicatas a Rheni in Oceanum lapsu ad ripas Spreae adpellerem et Berolini quae cel: DD. Hufeland, Graeffe, Horn etc floret, instituta hospitiatque praestantia inviserem.

Redux demum in patria, quum summos in medicina honores consequuturo, pro legum effato concinnandum esset tentamen, diu dubius haerebam maximis obrutus difficultatibus, quod, et ut dignitati propositi aequaret ex cumulatissima rerum copia, quo vires inexpertus exercerem, thema seligerem. Vastum sat satiusque campum peragranti apparere mox nonnulla aut non pari qua deceret attentione exquisita, aut inertis calamo descripta, vel saltem nondum tenebris quibus offunduntur liberata, ad nostram pervasisse aetatem usque, vel non divulgata explanataque. Nec deesse mihi potui, quin chirurgicis praesertim in copiis, peterem argumentum; aequè mirarer morbos queis opacata cornea

lumen oculo praecluditur, conamen industriamque artis peritorum non satis tetigisse, et nisi recentiorum cura fugatos fuisse. In quem vero culpam inveniendi daretur ratio, an in illos qui arte indignere, vel qui eam exercitarunt? non diu anceps quisque consistere possit. Nunquam enim non deerat morbus aut medicus, sed causa, mali in tetra inscientia medicorum requievit; ex quo enim ab experimento medici deflexere, spretaque molesta corporis indagatione, docta ignorantia ad vana ratiocinia seposita observatione sese contulere, indoles specierum morbi diversissimarum sedesque causaeque illos latuere.

Itaque de pupilla arte struenda disserere constans tulit animus, concepitque tot varias sententias de morbi indole, causa et medendi ratione ali, quot occurrere casus.

Quo legendo et observatis clarius rem perspiciebam lubenter id operae pretium existimavi, ut quae labore in consilio utili semper bono desideranda

mens perceperit, aut quaedam vera inter multa fallacia vel incongrua supervacaneave detexerit, his diligentius inmorarer, discrepantesque congruentibus opiniones disquirerem et pro virium facultate, rem uti visam sibi excogitam, aut si fas dictu, natura quae observatione et scitu dignissima videbantur candide enotatis, promptisque a periculis sententiis ornatam ad proferendam scientiam absque ambigua intentione palam profiterer.

Nihilo tamen secius quo magis intelligo revolveque diligentius, primus omnium fateor multum abesse, ut has lucubrationes magnificiam; immo qui eas deceret splendori et amplitudini parum respondere, idque non inaniter angor verendum mihi fore summopere a judiciis hominum severiorum, ne si forte novare aliquid videar conari, levis animi et imprudentiae accuser, si emendandum susceperim, etiam notam temeritatis incurram.

Est summi quidem ingenii in atras non iteratosque spargere lumina naturae recessus, aut proferre in medium in quibus eximii in arte viri acuminis exhibere testimonium; ast hic Senecae praeclara haud inepte adjungere verba mihi videor.

*„ multum adhuc restat operis, multumque re-
 „ stabit, nec ulli nato post mille saecula prae-
 „ cludetur occasio aliquid adhuc adjiciendi.”*

Nam licet quidem auctores ab exordio ministerii de quo scripturus multa gravia protulere, natum tamen inde curandi modum omni alienationi corneae adaptatum deesse, nemo non sensit, operationemque vicariae pupillae ponendae non hunc nactam gradum desideria explendi.

Ideoque in referendis quam fieri poterat brevissimus nec obscurus nec minutis aggravans esse contendit et quae in re opinio esset proposui; ne vero lites dirimendo trivisse otium viderer, maxime ad diversas auxilia ferenda methodos animum appuli, et quo lucidius

agerem experimentis quae ex actorum eventumve consecutione collegi, adumbravi. Libellum in quatuor capita dispesci, prout varietas, locus morbi, aut a quibus tutissima petenda sunt auxilia artificiiis desiderarunt.

„Late fusum est opus et multiplex — — —
 quae sunt tamen tradita, quid ex his optimum et si quid mutari, detrahi, melius videbitur, dicere experiar.”

Quintil. lib. II. cap. 14.

Num propositum teneris ingenii moliminibus solverim, numve oleum et operam plane perdididerim periti arbitrentur.

Oblector autem sincere in his, atque erigor vestra Viri clarissimi inprimis benignitate ac favore, quorum solertia et fama stat haecce inclaruitque facultas, quorum ingenio et indefesso labore scientiarum penus locupletatur in dies, vestra sub auctoritate pleniori securitate hanc muneris partem conficiendam, qua ad dignitatem collatorum officiorum, majori candore accessurus sim.

C A P U T I^{mum.}

*Generalia de momentis, quæ naturalem pupil-
lam offendunt.*

§ 1.

Inter varios, qui jacturam visus sensus restitu-
endam suppeditant facultatem morbos, haud in-
congrue eae præsertim nobilissimi organi mutati-
ones se præbent, quæ in fabrica structurave ejus-
dem evolvuntur, indeque voce metamorphosis seu
vitii organici morbidi complectuntur; nam quæ
sensibilem ejus seu nervam spectant passiones
sphæram, a manuali procul ministerio remotæ;
penitiorum sibi causarum, effectusque medica-
minum rationem exoptant, ab eisdem auxilia
exposcunt, desiderant atque iis sanari queunt,
ideoque uti citra fines argumenti projectæ e li-
bello eliminantur.

§ 2.

Numerosissimus vitiorum oculi structura
coetus, omnis qui est, aut comitem inflamma-
torii sese aut sobolem processus enunciat, et
pro diversa sedis, intensitatis, aut partium na-
turae varietate, munerisque earum ratione quo
in pulcherrimo visus opere fruuntur, certis

eundem difficultatibus premit plectiturque. Oculi nempe fabrica diversissima serie membranarum, liquoribus pellucidis limpidissimisque tunicis subtilissimis pæne aciem visus fugientibus struitur. Hic quas nec manus pertigerat, nec sensus penetraverat, innumeræ canaliculorum invisibilium congeries, agmina vorticesque vasorum miro spectaculo apparent victumque advehunt; extollunt sese in lucem mirifici fibrarum reptatus copulationesque et in ignavia demum evanescent; omnia plena, meatibus conferta. Tum infinita nervorum copia vitam suggerit, illic pro ignoto repunt surculi usu in intimos fibrarum recessus, hic expansa qua late tunicis obvolvitur spatium nervi medulla, membranæ fingit speciem, claudensque vitreum quod dicitur corpus nervea seu retina audit, invectas in solida et fluida excipit sublimiori imagines potentia. Heus dolor! si dira inflammatio aut quo vis infensum organi vitæ virus, aut vis damnosa insidias condiderit iniquas, aut tenerrimam retinæ turbaverit indolem, mors æterna obruit visus caligine; non amplius sueto sibi micat oculus fulgore, nec præcluso lucis grato stimulo flagrat, languor foedus squalido obnubilat ve-
lamine.

§ 3.

Oculi externa idcirco et interna tota facies latus campus est, ubi inflammationem causa progerminans, quam maxime agitare potest. In varia membranarum natura, vario sævit furore, aut sedem uspiam in superficie figit et phlogoseos vellicat dolore et ut vasorum latice rubro turgentium cohortes serpent rivulos properat, aut conjunctivam scleroticæ tunicam eamve ipsam, aut quæ corneam tegit subtilem laminam superat, sive telam qua conjunctiva corneæ adjungitur sibi efflagitat, aposthemataque rodens serum fundentia prognerat, seu in corneæ ingruit substantiam et in suffusionem lymphæ plasticæ sese præcipitat, madidaque languido humore mergitur. Plerumque noxa hæc altius penetrat, ibi labem extendit, iridem ac uveam infestat, capsulam ejusque lentem minatur congestiones gignit, sanguen fundit aliæque damna inducit, sæpe sat dura præcursoria obcoecationis monita.

§ 4.

Ne scopus naturæ impediretur, corneam transparentem nutriunt vasa colore orba. Pelucidus ejus status sub inflammatione turbatur, præcipue lymphæ coagulabilis inter lamellas

exsudatione, magis autem conjunctivam corneae inter et corneam. Si ceu in nonnullis speciebus instillatio natura sive industria quandoque praevirti, manansque liquor resorberi ac per vasa in circulum abripi potuerit, pollent enim non modo liquata vero solida in oculo fracta ferramenta vi resorbendi, offuscatio tollitur; quandoque intra morbum effusi copia loca pel- luida obruit, luminique qua tenderet ad reti- nam via obicem sese praestat, et ad sustentanda munera inidoneum reddit, cum nociva nullo pacto materia eliminari patiatur; imo prorsus vergente processu inflammatorio depositio fi- brae albuminisque augetur, oriuntur vasa e- viciniis sanguifera vitamque iis praebent.

Nonnunquam moritur cornea aut functi- one privatur; aut in oculi latebris aquosa col- luvies seu aemula puris effunditur, quae tamen nisi extincta inflammatione subsequuntur. Con- stat enim quamlibet inflammationem tum maxi- me quae sibi arthritidem aut syphilidis labem, originem agnoscit, nonnihil extractam, impri- mis vero vel in systemate oculi vasorum, aut quavis ejusdem parte longius morante stimulo, et praesertim chemico, ad inducendam organi devastationem cui inheret idoneum esse.

Aus

§. 5.

Aut forte inflammatio adhesiva penetrat et cameram anteriorem sibi vindicat, fitque suffusio ad cornæ lamellas, stillat flavus humor fundum ambitus spatii petit, arcusque imaginem unguis in formam mentitur, vel totam membranae faciem tegit, pupillæque munera negat; vel demum corneam inter et iridem diversissime cumulatur, pondere ad marginem pupillae usque delabitur mucus, pus, vel ipso margine superato campum pupillæ obcoecat atrum mobilemque.

§. 6.

Inflammatione in posterioris oculi elicita, divexanteque iridem vel uveam, incertis tunc temporibus anteriorem cameram lymphâ invadit, et vasa sanguinea ex iride aut facie ejus interna rejiciunt, ubi sclerotica cum cornea, iride nequitur; primum tamen diverso nutantem colore pictam gravat sudor iridem, postremo uveam irruit inflammatio, et quodcumque pupilla glutine circumlinitur, arctata eoque ut annihilatur, culpam in superficiale morbum invehere sinito; ne capsulae lentis imo lentique parcat, in opacas abeunt, sive albo, subflavo, fusco vel nigro colore tinguntur; pupilla vero

nisi congerie luci impervio effigiem membranæ gerente obliterata, seu fibrillis liberi ejus ad motusque alacres margines fascinati sint, ideoque figitur, immobilis evadit, vel distortam, longaque ab regulari distantem induit formam, cataractam capsularem aut lenticularim sive mixtis invicem sinu fovet et iis mulctatur.

Verum quando rebus non urgentibus nec perniciem struentibus, justis, insonti sub organismo, nec ullo viru inquinato tardius inflammatio evolvitur, etiam in dopenendo natura humore lenta plerumque et cunctans est, segnius etiam mutationes inducuntur.

§. 7.

At que de humoris ad corneæ transparentis integritatem delendam congestione indole peccantis locuti, omnia minorem timorem injiciunt ac morbi status ad quos convertimur, raro enim fugiunt nos media et modus, quibus malo propugnato turbatam infractamve functionem, pristinae restitueremus normæ. Nam silentio prætermisissis inanibus recentiorum ratio cinandi nugibus, medicamina in universum systema aut in compagem corneæ speciatim agentia, persæpe nostros profligandi vitii non frustrant conatus; licet neutiquam evictum sit

utri remedio jus auxilii rectius in ampliori casuum numero competat.

§. 7.

Contingit etiam installata inflammatione; corneam nonnisi frustulum lymphæ exhibere quæ sub incremente actu morboſo, abscessus assumit naturam, extensiveque ulceratur. Si tempus, constitutio, antiphlogistica sinant congruenter vertere in usus, potissimum ad salutem juvant, vetant namque liquantem ingredi suppurationem, et certe offuscata pars minori cum damno fertur, quam si cicatrix ulceris locum usurpasset.

Si vero oculus proclivitatem aliquam in malignas noxas monstrat inter extilationem puris acrimoniæ, membrana intacta usque, protinus ex superficie, pessima et urente phlogosi ad sphacelum necatur. Tum ingens manat copia puris ex ulcere, rapidaque organon extinctionione periclitatur, nec salus a quovis auxilio quærenda, ut in scrophulosa scorbutica aliave accidit lue foedatis; vel mitiori ingressu oculus sensim depleri cornea repurgari et sanari ulcera incipiunt.

§ 9.

Ast multum inest inter ulcera corneæ discriminis. Adhæsivi inepta processus conjunctiva, mucosa freta indole, si invecta inflammatione vigor vasorum citra quas licet, impune limites provehitur, contaminat colluvie puriformi, aut nacta culmen passionis, particulis necem patrat, sphaceloque rosæ eliminantur. Nam tumet primum, horore percutit spectantes truci stipata phenomenorum satellite, nec minaci contenta aspectu, phlogosin celeri passu promovet, quæ corneam ingruit, forat; ac sub nulla unquam sæpius magisve affligeretur visus munus exitioque pleniori inflammatio lætaretur, mucossa sibi tunica natura gloriatur.

Si vero mors veniam pepercit, ulcera gravia incedunt, alte rodunt, aut trientem, dimidium aut tres quadrantes ambitus corneæ delent, pessumdant, aut si tenera simulatur circa ulcus nubecula, prona velut in cicatricem, subito mutat naturam. Vel ac si in ophthalmide purulenta recens natorum, adultive, quo ferox sævierit in corneam, opacatur hæc passim et certis prodromis comitata in destructionem præceps agitur.

§. 10.

Conflagrata partiali cornea damno, exstructaque medio in sinu ad instar cicatrice, finito cogitur offuscatio termino, extollit sese pauxillum, subdiaphanum eam circumdat filum, ab ita necata pars offusa, lucidum linquit fundum. Nonnunquam dum liberata sphaecelo cornea ulterius injuria divexatur ulcerativa, limpidus non oblinitur fundus, quin immo in ambitum ejus noxa vim exserit, vel forsitan colluvie acris tegitur mucosa.

Si infausto pro cornea sorte ulcera perpetuo se invicem sequuntur, et portio ejus deletur, tum pro transparenti facie, major offunditur caligine pars, sublata hac, si demum altera infestatur, morte damnata apertam relinquit oculi anteriorem specum, protrusae iridi varia sub specie agglutinatur, pupillamque inde tollit.

§. 11.

Plurimae inflammationes ea fruuntur indole, ut labem obscure et cum perfidia significant, quin pars affecta praeter caeteris morbidam prodiderit sese.

Sane cuique fabricae organicae, aetati, sexui propria sua natura et distincta proclivitas

est, ideoque insidiæ mitius acriusve urunt; ita senibus et qui debilitate franguntur, sub moderati ruboris conditione, injuste inflammationem dixeris, turbida obnubilatio corneam obsidet, oculi lacrymis humidi depressi languore conficiuntur, solutioque demum morbosa a clandestino occulta tarde crimine incedit et haud inepte gangrænam senilem nuncupaveris.

§. 12.

Hæc sunt, quæ corneæ infensa, seu ad iridem provecta torquent, vel ex ea in corneam exeunt, vel ubi in intimis recessibus specus oculi utriusque progenita intensitatis ratione cruciatus administrant, vastataque vel ex toto diruta, angustata vel rimæ ad instar redacta obruta nubibus e fronte corneæ velantibus, aut ex uveæ substantia oblitterata floculis, membranis fluctuantibus, vel capsula adnata iisdem, pupilla naturali irrita, arti eximium munus novam vicarie struendam tradunt.

C A P U T II^{dum.}

Tractatus de vicaria pupilla.

§ 1.

Pupilla artificialis ut et nominis vis innuit, hunc artis nisum sistit, quo ubi cornea pellucidam sese nec nubibus obvolutam aliquocunque licet perexiguo servaverit spatio, atque in interiori oculi cavo cuncta processus morbosi actione corrupta nec adeo pessumdata sint, ut admissio lucis stimulo pristinam exercerent functionem, laborantibus luminis ad retinam viis suppetiae feruntur, infractaque continuitate, contiguitate iridis porta panditur.

§ 2.

Ne de origine summi ministerii dubia exstent sequenti enarratione, qui primus ad artem meditatus illique efficiundae utilissimum una excogitavit inventum, de humano genere optime meritis, tot viris celebratissimis alias, ob fusa in mortales beneficia longe praestans expressisse sufficiat. Dum ad prima salutiferae artis usque ascendimus incunabula et omnium artis chironiae peritorum queis antiquitas in

claruit scriptis perlustremus, etiamsi a saeculis remotissimis ex reliqua omni industria et prudentia praeclara monumenta remanent, quae circa id auxilium vestigia supperessent, nihil invenimus. Nec ullum perhibent testimonium curae lucis ad posteriora oculi transitus Hippocrates, Galenus, Celsus, Aeginetta, Pareus, Fallopius aut Hildenus. Ingenii recentioris mitissima inventio sine posito lapide auctoris memoriae, aere perennius durat perennabitque, solertiaeque cel. Cheselden qui tot tantaque arti incrementa attulit, filia, ejus nomen celebrat. Est uti nulibi quod insolens est, apparuit opportune, nec recti nova species vulgo placuit, aequa posteritas spretam per non brevem temporis moram inter accepta demum perfecit, conatibusque eximiorum virorum *Jannin, Demours, Scarpa, Schmidt, Beer* aliorumque eam ad perfectionem extulit, quam nunc cernimus.

§ 5.

Quo lucidius res emineat, progressus ministerii tardos ordine prosequendi animus praebet. Varias enim quas huic natura arti accensitas voluit formas, quaeque ex conturbatis muneribus, vel ex obvia in sensus materia sa-

lus certis probabiliter signis suspicari licet, e medico normam ritusque agendi et delectum suppeditat remedi, e rerum continua serie et consecutione summendum est. Cum vero medicorum quo - ad officium operarium passim confusi inordinatque sint conceptus et ab invicem indiscreto, communi aut incongruo modo tractantur diversae passionis, in eo praecipue enitar, ut quae sibi certos status mutationesque exoptant nec aliis tollere patiuntur, seorsim enucleem artificia. Inde in quatuor di-remtum argumenta auxilium tractaturus ordior.

Primo agatur de artificio, quo ad horizon-tem vel ad verticem fibrae iridis caeduntur, Coretologia vocatur, a voce graeca κόρη pupil-la, τμή sectio sive sectio pro pupilla restabi-lienda.

Secundo, quemadmodum munus technicum in excissione iridis particulae ex laesa ejusdem continuitate vel substantia admnistretur, Core-tonectomiam dixerunt, ab εκτομή excisio.

Tertium comprehendat operam solvendi vincula nexumque iridis cum ligamento ciliari, ut intra plagae laesionis corneae labia incarce-rata haereat, Ceretodialysis audit, ex διάλυσις dissolutione designata.

Quarto complectatur junctum copulatum-
que opus excidendae avulsae iridis ligamento
ciliari, post traducta per vulnus extra corneam
protrusa pendeat. Corectodialisin nomine in-
signivere a κόρη, επιτομή, et διάλυσις.

ARGUMENTUM Imum

DE CORETOTOMIA.

§ 4.

Forte accessit *Cheseldeno* ut puero iam decimum quartum annum aetatis agenti membrana quam pupillarem dixit pupillam claudente curam laboranti navaret. Quum quibus adjuvaretur exemplis nulla in luculenter medicorum congestis fastis exstarent, quid talibus rerum adjunctis posset evenire magis consentaneum, quam novam sibi excogitare medendi rationem. Itaque constructa acu, haud inepte cultellum dixeris, acie in acumine minus acu cataractae dicata excurrente nec ancipiti munita, fit non absimili ac sub depressione cataractae per seleroticam modo punctura, perque interiora bulbi oculi ad secundam trientis diametri partem fertur, irideque ea plaga superius inferiusve pupillae ambitu transfixa, angulus internus iridis petitur; quo ad maximum juncturae iridis cum ciliari ligamento orbem ventum, acus anteriorem iridis planitie faciem spectans revertitur, tunicaque vulnere versus oculi angulum externum agente laeditur; resu-

pinatae inde libera retractione fibrillae, nunc non obices visui futurae, ad justam contractilitatis rationem regressae qua irent ad retinam lucis radii claustra solverunt, hocque modo tenebris damnatum artifex eliberavit.

The Anatomy of the human body by W. Cheselden Edit. VII pag. 300 London 1756.

Philosophical Transactions of the royal society of London abridged Vol VII from 1724 to 1734. pag. 235 Tab. V fig. 2, 3,

Art An account of observations made by a young gentleman, who was born blind, or lost his sight so early, that he had no remembrance of ever having seen, and was aged between thirteen and fourteen years.

Tab. V fig. 2, 3. representing two eyes on which a new operation was performed, by making an incision through the iris, which had contracted itself in both cases so close, as to leave no pupil open for the admission of light.

Mauchart Dissertatio medico-chirurgica de pupillae phthisi ac synizesi in Halleri disputationibus med. chir. Tom 2. „ Locum incisionis corneae, iridisque aliquando declivorem centro eligere coactus est Cheseldenus ob albuginem seu leucoma quod partem superiorem occupaverat atque obfuscarat.

L. Heistrei Instit. chirurg. P. I Cap. LVI p. 578. Amstelaedami 1750.

Nonnullis post annis Cheselden rem altius perpendens a nemine eousque peractam, nondum certis limitatum finibus successum adjectis adumbravit observationibus, ratus quidem id optimum secundam suo negotio iridem, quo in, culmine expansionis steterit comitata omni immunitate muneris pupilla naturali quavis indignatione promanante; ex. g. contingit sub inflammatione oculi quo iris extrorsum sursum seu deorsum ad corneam agglutinatur iadeque pupilla coarctata nimium in modum, vel rimæ ad imaginem evadit vero fibræ radiatæ sursum et deorsum vel oblique a superiori ad anteriorem tendantur marginem; autem lente una cum suo involucro incolumi; verum ab artis periculo desistendum, ubi post depressam lentem lumine exutam, secundaria seu membranacea cum interno iridis margine cataracte nexum ini-
verit. Nec desunt sibi specimina moliminum redintegrati visus conclamata albugine cornea maxima ex parte, quo in casu ad marginem ciliarem iridem foraverat, procul dubio absit, quin unacum cultello processus ciliares amove-
rit, pacto nam eo negato, exitus coronati tollitur fides; vel dum iris protensa cataractæ lacteæ atresiam induxerit, inflictaque plaga iridi et

lentis capsulae effusus pupillam gravans fugatusque vasibus resorbentibus pellucidum linquebat spatium latex; vel demum si pupillae naturalis ambitus coarctatione impervia victus quo tutior esset coecitas cataracta lenticularis capsularisque ingressum radiis vetarent, secta per centrum iris rejectaque in humorem vitreum cataracta visionem integre reducem non amplius impediens. aperta ars remunerabatur pupilla.

S H A R P.

§. 6.

Hæc pupillae arte imitatae levia exordia ansam Sharpio ingenerarunt auxilii praestandi, vero deflexa a Cheseldeniana methodo, autumans eximius Anglorum operator id rectius fore, si potius per corneam ubi sese scleroticae sociam praebet, acus in anteriorem oculi specum dimitteretur, motaque ad contrarium laesioni angulum in ambitu majori iris agredere et supra infrave centrum valnerata optularetur retinae ad suetum stimulum flagranti. Semel peracto ministerio uti fatetur laudabilium successu, aliquot post menses orificium sensim sensimque labente lympa plastica obli-

teratur, artifex restituti, aeger recuperati visus
gaudio privati sunt.

A treatise on the operations of surgery with a
description and representation of the Instruments
used in performing them by Samuel Sharp Sur-
geon to Guys Hospital. Third Edit. London
1740 Chap XXIX p. 166 Plate 10 fig. c.

„ As J would not mislead any one who shall pra-
„ ctise an operation, not yet much known in the
„ World, I do confess that either the danger of
„ the *Iris* separating from the *Ligamentum ciliare*,
„ or the Wound not enlarging sufficiently, do upon
„ the whole make the event. very doubtful. I once
„ perform'd it with tolerable success, and a few
„ months after the very orifice I had made, contra-
„ cted and brought on blindness again.

§. 7.

Morand cel. Chirurgorum Academiae quae
tunc Lutetiae Parisiorum florebat sodalis, ob
novam secandi vesicae urinariae calculi metho-
dum missus, Londini testis peracti a Cheselde-
no vicariae pupillae artificii, digestis hujusce
societatis prodidit memoriae

Memoires de l'acad. royale de Chirurgie
T. III. p. 115.

Eloge de M Cheselden par Morand. Pa-
ris 1778.

Ast de industria repetitis ministracionis vicibus, redintegratoque periculo non eodem chirones Galliae congratulabantur eventu. Inde criminationes negataque relati fides quam Voltaire, Buffon, Lecat, Smith et Haller protulerunt.

Elemens de la Philosophie de Newton.
Histoire naturelle T. IV page 439 1ere
Edit. Paris 1774.

Traité des sens.

§. 8.

Quo certius dubium evaderet experimenta *Janini* cel. ophthalmiatri Lyonensis quam maxime contulerunt, nam operanti *D. Virot* cui post extractam cataractam imperforatio pupillae visum denegaverat, iris medio secta ab inflammatione correpta lymphæ coagulabili obli-
niebatur, plagaque reunionem bis tentamen irritum reddidit. Tunc demum sub extractione cataractae in *Gregorio* contigit quod, sueto sibi modo per orificium segmenti ad circulum inferiorem corneae cultro cataractae sacro institutum levati, brachium inferius *Davieli* forficis quo laesio amplior exstiterit immitens, ex utroque latere vulneris dilatans, in angulo minori oculi iridem scinderat, recreataque ex plaga non ulterius nexum cum labio opposito iniverat

Crebra experientia edoctus fissas iridis fibras radiatas, rimam relinquere, innixusque obsoletae antiquorum opinioni de musculis iridem expandentibus et constringentibus, id justo agi oportere credebat; ideoque eo ex tempore simul ac daretur occasio munus vicariae pupillae administrandi, reserata cornea ut ad extractionem, ex distantia lineae unius circulum iridis majorem fodiens forfice, dimidia vero a naturali et clausa pupilla, ad duas cum dimidia lineas latum infligerat vulnus, quo fibrae radiatae ejusdem in externo, vel interno angulo oculi, prout opportunitas secum tulerat laedebantur.

Sententiam potius hypothesin Janini de singulari munere fibrarum utriusque generis id quam clarissime negat.

Si motus iridis vi quadam antagonistica peragerentur, scissa ab ambitu majori ad circulum minorem seu pupillarem, antagonismus deleteretur, aequilibriumque actionis fibrarum sublatum, necessaria consecutione pupillam iride promanantem vel ex avulsa a ligamento ciliari iride, mobilitatis lusu privasset, quod quidem penitus contrarium observatis obstat.

*Memoires et observations sur l'oeil par
Janin. Lyon 1772.*

PELLIER:

Si artis nefanda sint referenda, vel cujusvis intersit quemadmodum ars degeneratur compertum habere, id sane memorare proderit, Pellier rem eo absolvi docuisse, ubi albugo umbra pupillam vexat, ut cornea incisione adperiretur, irisque super canullam ad dextram sinistramque forfice divideretur.

Pellier Memoires et observations etc. Montpellier 1783.

§ 9.

RICHTER:

Opinio celeb. Richter circa officii pupillae restabiliendi curam in eo versatur, quod si iris quovis modo tenderetur, et pupilla aut ferme, aut plane sublata esset, capsula vero et lente integra, morbus medela Cheseldeniana impugnatur, quae ratione Sharpi per corneam exegi patitur; iridis autem tensio ad latera oculi, sectione modo Janini levatur, scilicet plaga verticali per fibras radiatas, si vero sursum et deorsum distraherentur, vulnere ad horizontem posito Cheseldeni imitatur consilium. Dum albugo corneae posuit morbum, ne transparentis

adhuc locus turbaretur cultellum per albuginem ipsam immittit.

Anfangsgründe der Wundarzneykunst Band

5 § 377—8 Göttingen 1814.

§ 10.

B E E R.

Negotium optimi viri a cultello in corneam versus iridem intruso pendet, qui eo promovetur artificio ut longum seu latum iridis vulnus infra plagam corneæ poneretur. Arte hac capsula et lens illibatae manent, nam ad aciem cultri projecta quo magis ad faciem corneæ trahitur iris, eo latius evadit cameræ posterioris spatium, tutiusque omnia in fortunam cedunt. Sed liceat gradum tenacitatis tunicae mobilis in memoriam revocare, ut pretium ac æstimationem quodve auxilium modus hic tribuere valens sit, congrue expendas.

Lehrbuch der Augenkrankheiten B. 2

§ 7. p. 10 Wien 1792. Tab: 1 Fig: 2

IURINNE ET MAUNOIR.

§ 11.

Iurinne iridem simul ac corneam vitata lentis læsione vulnere affligebat, ut vicaria pro-

manaret pupilla. Assalini in fidem rei testatur vidisse delineatum ab auctore oculum cujus duo trientes corneæ, albugine tectæ cum iride faciei adcreta internæ, ex quo tali ministerio tenebrae cœcitatæ fugatæ fuissent

Ricerche sulle pupille artificiali p. 23.

Milano 1811 di P. Assalini.

Maunoir simili opificio gaudet in eo tantum ambo deflectunt a se invicem, quod iridem forfice transverse secat.

Ambo sub tensa iride Ianinum Richtorumque honestant. Ibidem. l. c.

§ 12.

A S S A L I N I.

Quo commodatius obicibus visus demandis operam impenderet Assalini in usum cultellum sat angustum incurvum, speciem falcis simulantem vocavit. Pergravis sibi tamen ars hæc visa candide fatetur et ægris molestissima, præsertim, dum motus oculi continui incertam operam redderent. Sposito itaque artificio obli-vioni tradidit.

Ricerche sulle pupille artificiali. Milano 1811.

A D A M S.

§ 13.

Ut de re omni non visa ante et intentata confusus est sermo, id semper tamen commodi beneficiique ars refert rixando obtrectandoque, ut ex alienissimarum opinionum discordia, libera mens mediam sequi viam ediscat. Allucinantur auctores multa et difficilia circa Coreotomiam et si fidas illis, aegrotis permolestam esse et non nisi sub tensa iride indicari. (*) Secus tamen experimenta nuper prolata rem evincunt, nam diversis in oculi passionibus ministerio exhibito fausto successu plaudebatur Adams.

Guil. Pike cui cataracta capsulari extracta lente visus infestabatur, nec per exiguam rimam imagines ad retinam permovebantur, Adams incassum diuque operam navans, quo preopinata capsula (*) seu potius membranae sub inflammatione vasibus uveae exhalatae diducerentur, obversa iridi acie acus medio foravit, indeque

Darstellung blutiger heilkund. Operationen von Christoph Bonif. Zang T. 2. p. 182 Wien 1814.

T. Ad. Schmidt über Nachstaar und Iritis, nach Staaroperationen. Wien 1801.

absque magno artis impendio qua ad interiora tenderint radii lucis via spatium prosiluit.

Tum artifex felici elatus eventu in adversitatibus pretii majoris operam adhibuit; si enim per vulnus corneae sub extractione illatum iris extus decidisset, oraque ejus nexa stringebatur, pupilla vero disparuisset, laesa centro lata plaga per radios fingentes fibras, a cornea recederat, pupillam sistens claram ac ferme circularem; eodem modo Rich. Bligh. etiam tametsi pupillam sinistram obliterabat fere ex toto concretio lymphatica cum ad modum iridi adhaerens, quod nec belladonnae extractum in dilatando aliquid efficere potens fuerat, diei restitutus est.

Demum omni in casu lentis remotae oculo cornea incolumi evadente, scinditur centrum iridis contractaeque pupillae, et plaga transversa duo trientes ambitus tunicae occupat. Tali sub ministerio truditur cultellus per tunicas oculi ad lineam distantiae retro ligamentum ciliare, acie retrorsum spectante. Apex simulac tunicas penetraverit linea a nexu ciliari iridis temporali procul per eandem fertur, caute per cameram motus anteriorem, tumquo ad marginem

tunicæ ventum internum, molliter inclinatur in tunicam, extusque trahitur, servata vulneris transversali diametro — Sectio hæc iteranda donec apertura ex retractis fibris radiatis sat ampla evaserit, vel oblitterata pupilla omni pelluciditate exutam servans retro lentem ut sæpe casus est ex vulneribus bulbi oculi, frequentius autem ex inflammatione iridis. Haud mutatur artificium nisi discissæ cataractæ partes in pupilla vicaria locantur quo reunio ejusdem aboleretur.

Aut denique oblitteratio pupillæ associatur corneæ offuscatae, quæ nisi lineam ambitus pellucidi a morbo vindicavit. Hac sub necessitudine et offensa admovetur cultellus per externam et superiorem oculi partem ne humor aqueus furtim sese subtrahat priusquam opificium peractum foret, iris affligitur verticali incisione ad marginem externum ex opposito partis pellucidæ, duciturque per quam longum pellucidæ exstat corneæ spatium; non raro fit, ut sub hac opera fibrae non secari se sinant, vero a ligamento ciliari dilacerantur.

Quum iris protrusa, nexum cum cornea iniverit, et margo pupillæ irregularis promanet, nec sinit supra limites cicatricis pupillæ

motus extenderentur, immisso cultro per cor-
neam prae connubio ejusdem, apice, ligata di-
rimatur oportet, et quidem recedit subito, in
jura sua abiens pupilla.

Si tamen praeter adhaesionem arctatur sive
obturatur lumen pupillae, demergitur cultellus
parte corneae procul a lucido ejusdem intervallo,
caeduntur vincula, tolliturque eorum effectus.

*Wil. Adams Practical observations on Ectropium
on artificial pupil and on Cataract London 1812.*

§ 14.

Maturius ad rem animadvertendo, sponte
se offert fabrica cultri Adams fig. 10, minus
partibus laedendis congruens; porro totidem ite-
ratus non impune insultus, indeque in partes
oculi posteriores fluentes indignationes, quae saepe
nec subtilissimis et maxime adaptatis in-
strumentis sunt evitandae, tum certius cujus a-
cies tres lineas excurrit. Simili ferramento si
e specu posteriori per iridem in oculi anterio-
rem recessum penetraveris, quo sodes! modo
absque vulnerata cornea apicem promovebis ut
margo internus scilicet nasalis ad ligamentum
ciliare plaga, scinderetur. Finge jam magnas

difficultates sub arte oriri posita camera anteri-
ori ampla, verum aliquando ea camerae est an-
gustia, ut immo per corneam iridem aggressurus
integrè commodis instrumentum permeare haud
queat, eoque minus si praeter approximatio-
nem iridis aliae accedant molestiae, quibus in-
festissime trahitur vel omnino impeditur mini-
stratio; qua nunc se vertere operator, quid con-
sillii, quae necessitates! si delusus inutili opificio,
ad omninosam sectionem iridis violentia confu-
giet, num ferro in quassum et laxatum organon
fodiens nova et repetita noxa, ultra quam na-
tura fert torquebit? aut nudus consilio inersque
in saevientem inflammationem spectator in ve-
nae sectione salutem quaesiverit?

ARGUMENTUM II^{dum}.

DE CORETONECTOMIA.

§ 15.

Is fuerat rerum status, donec exuta omni fide probabilitatis operatio sub Janino, in iura sua, licet mutata restituebatur. Dolet certe animus tot victimas inscitiae spe orbatas dimissas, nam arti ab auctoritate vincula imponebantur, aut forsan a ratiocinio, ob pericula quae temeraria visa chirurgi audacia stipata fuisset, etiamsi abunde observata propalarent quantum beneficii praestitisset. Casus omnis progressus scientiae progenitor, aut fortiter observationes computatae novam ingenerarunt ideam, quae minus periculosae operandi rationi ansam subministrans a Guerin in effectum deducta fuerat; tamen quamvis non defuere viri ingenio praediti quorum solertia et peritia arti progressus paraverant, verum non aliorum attentionem in se converterant ad modum, ut plus in usus vocaretur operatio. Ideoque dum Demours virum scientiis praeclarum Sauvagesium excisione iridis particulae atra caligine liberavit obices lucis reserando, coeptum est ut in

novam rem iii, denunciari, nugisque absurdissimis ornari. Ex quo demum vero majori cum studio inventio perscrutabatur, novitatis pretio exuta in dedecus ovantis viri cessit; enim ante artificium Demours †, longo ex tempore Guerin Wenzel et alii insignia opificii ejusdem exempla exhibuere.

Extrait de Journal de médecine lu à l'Institut national le 26. Prairial an. 8; et le 2. messidor suivant à la société de médecine.

Extrait de la décade philosophique du 20 Brumaire an 9. Operation nouvelle, qui a rendu la vue, à un aveugle, qui avait été jugé, à l'unanimité, sans aucune ressource.

G U E R I N.

§ 16.

Quo ad salutem juvabat Guerin, negotium eo ab aliis speciali artificio distat, quod aperta cornea iridem petierat, inflictaque plaga ad crucis effigiem, angulos segmentorum iridis, forficis ope auferbat.

Traité des maladies des yeux. Lyon 1769.

WENZEL

§. 17.

Eodem ferme tempore quo Janin in struenda Coretotomia pupilla versabatur, Wenzel ex proprio impulsu, quum methodus Cheseldeniiana felices abnueret effectus, et ipse sub extractione, celeri per corneam cultro agente tendens motu, sæpe sæpiusque iridem offendisset, quin immo sine visui damnum inferendo læderat, id consilium capiendum ratus, pro noxa et necessitate eodem modo vicariam formare pupillam.

Inde cultrum cataractæ sacrum corneae admovens, acumine quo ventum ad iridem dimidium lineæ procul a centro eam infestans, tum demerso dimidiam ad lineam usque instrumento, manum qua cultrum ducebat ad occiput flectens; altius promovebat tres quadrantes lineæ a puncto læsionis iridi illatæ, acumenque in angulo nasali, ut sectio corneæ terminaretur promicuerat.

Hærebat præ acie iris et sectio corneæ explebatur, et lucide eminent iridem ad semilunium sectam fuisse, ante quam corneæ a contiguitate soluta esset. Oculi specu reserato introduceba-

tur forfex, qua lamina iridis resecta plane excindi posset.

Congratulatum se fuisse pupilla rotunditate ac naturalis gaudente plausit sibi Wenzel.

Quo propius ad modum spectemus, elucet quod extracta unacum lente, etiamsi gravi noxa oculus plecteretur non amplius metu subsequae suffusionis operator percutiebatur.

Traité de la Cataracte par Wenzel fils Paris 1786.

S A B A T I E R.

§ 18.

Praeclarus Galliae Chirurgus, cujus ingenio campus scientiae exspatiatus, et multa nova arti incrementa illata sunt alio utebatur agendi ritu, par Wenzelio plaga corneae, segmento tunicae dein levato, iridem brachiis forcipis arreptam, protractamque e camera, ope forcicis ad planum laminarum incurvae auferebat.

Sabatier Médecine opératoire 2do Edi. Paris 1810 III, 289 seq.

A R N E M A N N.

§. 19.

Iddem imitatus est Arnemann suadens iridis in continuitate forfice incurva vulnus circulare infligere.

*System der prakt. Chirurgie 2. Th. p. 199,
Tab. II. fig. 8.*

D E M O U R S.

§ 20.

Quae fides methodo tribuenda sit gloriatio-
nibus auctoris ejusdem elatae, quibus argumentis
probaretur praestantia artis haud intelligo. Nam
ad periculum in Suavagesio institutum maturius
animadvertendo, ars haec juste oblivione damna-
ta apparet.

Alta albugo adimerat limpidum corneae sta-
tum, exque facie interna tegebatur iride, et non
nisi in perexiguo spatio pellucida exstiterat.
Infestat operator corneam cultro ad superiorem
et externum ejusdem ambitum, scleroticæ in vi-
ciniis, eodemque tempore iridem secat. Aper-
tura læsionis ingeritur instrumenti brachium u-
num corneam iuter et iridem, alterum vero ad
humorem vitreum retro iridem procedit, cædi-

tur haec tunica et ad marginem corneae aggeritur vertex demiturque.

Pone corneam jam ferme ex toto obcoecatam, si pauxillum lucidi intervalli vulnere offenderis, nonne in cicatricem abeundo labia noxae offuscentur; at probe quidem scio in hujusmodi rebus, multum fortunae tribui, etiamsi anceps opinio mea haereat, desunt certe tamen experimenta, quibus in opposito confirmatus essem, maxime persuasus nihilosecius visum artificio simili mihi in modum periclitari.

Recueil period. de la société médic. T. VIII
p. 521.

Observation sur une pupille artificielle. Paris 1801.

FORLENZA NEAPOLITANUS.

§ 21.

Sub opificio finem sat audacibus adsequi nititur mediis, ita ut verendum sit, ne ipso morbo gravior esset medicatio, nam praetermissis

Pamiętnik Warszawski na miesiąc Kwiecień 1801.
karta 145 z wyobrażeniem operacyi na oku w
miedzi rytém.

silentio sectione corneae quae uti ad extrahendam lentem fieri solet, et iridis dilaceratione forcipe hamulis munita, ejusdemque trientis unius scissione, tum quod capsula et lens oculi repagulis evellitur, Forlenza dum cataracta iride, haec vero cornea societate unitur, cujus tamen pelluciditas non adhuc turbata est, interpositis vicibus, cultro eandem reserat ad lineam offensione lata, qua iris a connubio separatur, acus obtusa adhibetur, tum per varios conatus solvendi in diversissimo sensu peractos, avulsa iride corneae vulnus amplificatur cultro cataractario, extorquet deinde iridem amovet hocque lumine capsulam et cataractam etiamsi luce non orbas oculo educit.

Immigrat copia sanguinis et per oculi recessus diluitur, ut denique organon discrimini superfluo exponetur, dirigit rudiora saevus operator auxilia, injectionibus aquae tepidae quasatam mulctat oculi fabricam.

Verum si organon ab exitio natura effugerit, mirandum fore, quid subtilissima fabrica sustineat, quid valeat quid efficiat, quidque patiatur.

Ricerche sulle pupille artificiali p. 20.

G I B S O N.

§. 22.

Modus procurationis Chirurgi Britannici certis limitatus finibus praesertim in usum vocari patitur, dum omni libera vinculo iris, per plagam incisionis ad tres lineas latam, post depletionem humoris extrorsum sponte prominet, vel adhibita ad bulbum oculi pressione violenter expromta forcice praeciditur.

Ob vulnus corneae praegrande facile superstes pars pelluida obcoecatur, quod quidem ipse auctor fassus est.

Gibson observat. upon artif. Pupil p. 99^a

B E E R.

§ 23.

Sub regione qua maximum corneae diametrum extenditur, inferius culter admovetur, u quadrans vel tertia pars ambitus corneae sejungeretur. Imponitur camerae anteriori hamulus, vel forcipes brachiis acuminatis instructae, iisque iridis substantia prensatur et extra oculi repagula evellitur in formam conii, ejusdemque basis sectio ad margines corneae per forcices Davieli expeditur.

Frustrat procurationem hamulo marcida iris, rumpitur quo tracta esset, et nonnisi rima Co-retotomiae quasi fructus promanat, quae obli-teratur effuso sanguine.

Beers Ansicht der staphylomatosen Meta-morphosen des Auges und der künstlichen Pup-pillenbildung. Wien 1805.

D O N E G A N A.

§ 24.

Compertum habuit iridem post operatio-nem modo Scarpae, ad ligamentum ciliare pro-pius accedere, fructusque conatus frustrare. Ad experimenta vasorum sanguiferorum iridis se contulit, quid causae esset irriti eventus sciret. Idecirco divulsa parte iridis a ligamento ciliari ante injectionem, oculis usurpavit, ut quo magis vasa replerentur iris distendebatur. Diducta iride in ambitu rotario simulac pressio ferramenti cesserit, iris pristinum situm occu-paverat. Sanguinis vis effusi ex amota iride a connubio sueto, manat ostiolis vasorum choro-ideae, quae per faciem anteriorem iridis minu-tissima serpunt et arteriarum ciliarium anteri-orum, quae circulum corroborant ambientem marginem majorem iridis, formatumque a qua-tuor arteriolis currentibus scleroticam inter et

choroideam, certo spatio a se disjunctis. Inde infert omnem laesionem iridis processum ejusdem inflammatorium excitare, qui si textus iridis non discerperetur, majorem concitat sanguinis ad iridem affluxum, quo piena expanditur et lumini transitum defendit. Ad tutandum munus operarium acu iacurva, parte concava aciem servante, in cameram anteriorem per corneam demissa dum albugo non adeo extensa et camerae spatium amplum, vel in specum posteriorem in angustiis anterioris, vel iride adnata ad cicatricem corneae maxima ex parte suffusae, a margine iridis magno, usque ad centrum clausae pupillae iridem a ligamento sectione verticali amovendo, secat ad horizontem. Osservaz. 3, 5, 6, 8.

E nota tenacitate et tensionis gradu iridis, tum edocti cultros concava acie gravissime secare, laxata vinculis tunica jacet prae acie et tractioni obsequitur, quin scienderetur.

Della pupilla artificiale ragionamento corredato di ossevazioni e rami, del Chirurgo Carlo Donegana di Como. Milano 1809 p. 20.

„ Dopo di aver fatta questa breve operazione
„ ho dovuto rilevare, che feci nell iride due tagli;
„ uno verticale a l'altro trasversale. Il verticale,
„ quando feci passare l'ago, alquanto diverso del

5, Cheseldeniano, dalla posteriore nella camera an-
„ teriore, perforando l'iride due o tre linee al di
„ dentro del di lei gran margine, che riguarda il
„ piccolo angolo dell'occhio, portando l'ago nella ca-
„ mera anteriore colla parte tagliente rivolta all'insù;
„ il secondo risultò trasversale, allorchè spinsi la
„ parte tagliente nell'iride nell'atto ch'estraeva l'i-
„ strumento Tab. 3. fig. 17.

ARGUMENTUM III.

DE CORETODIALYSI.

Ferme semper ad duos fines militamus, alterum hominis, alterum artis; quorum alter obscurus est, alter scientiae determinatus. Opus est autem in utrisque his etiam fortuna.

Hippocr.

§ 25.

In cumulatisissimis rerum ab industria medicorum congestarum molibus, id haud raro occurrit, ut quae observanda natura suggesterit, vel avolant ex gravi socordia neglecta variorum eventuum notatione, aut in scriptis enotata oblivioni traduntur, quaeque inde sequerentur cognitiones sine usu, tempore delitescunt.

Stat diu perennabitque in immortale tempus progenies humana, tempus intra et spatia fluctuans, in tot casus, calamitatesque ruit, et omni modo fragilem fabricam diversissimis offert morbis. Et nobile visus organon summo in vertice positum tot injuriis opportunum, sane vario modo adfectum fuisse, defraudatum-

que illecebra lucis. Testantur observationes, quam sibi dira perplexa necessitate viam redintegrandi ammissi sensus natura straverat.

Ephem. acad. nat. cur. anno Vet. VI. observ. 108.

Waltneri; pupilla e situ centrali vix non in album oculi translata est, nulla amplius arte restituenda, salvo interim visu tam quo ad aciem, quam ad modum videndi naturalem.

Jam in ephemeridibus academiae naturae curiosorum legitur, iridem intra labia vulneris corneae procidisse maximaque ex parte in carceratam, naturalem pupillam anihilasse, tum denique ex agentibus specu posteriori locatis partibus fluente tensione, divulsa ciliari a ligamento liberum luci linquisse spatium.

*Odelhius narrat in Act Havniens T. 27
p. 504. Tab. XI.*

*Collectanea societatis medicae Havniens
Vol. 2.*

Nec minus in actis Havniensibus memoriae mandatur imagoque aere incisa oculum exhibet, cum iride distorta a ligamento in ambitu exteriori, violentiaque extus illata pupillam vicariam parvi oculi piscini magnitudinem referentem paraverat.

Et mihi simile videre contigit Parisiis sedulum adhibenti animum in modos operandi. Dris Roux dexteritate omni calentis qua chirurgus ornari queat. Sub opera extractionis discerpta capsula, cum nullo pacto cataracta oculus liberari posset, operator pressione digiti quasi ex intimis lentem vinculis dirimendam exoptans, iridem a ligamento nexu recedentem viderat, spectator ipse nutanti acum depressoriam porrexi, utque lentem in humoris vitrei prosilientis recessus vix non reconditam, deprimeret admonui. Strata cataracta ad fundum antri, post tempus aliquod resorptus sanguis, vicaria pupila fungitur naturalis officio.

Et Janin in ophthalmologicis trium casuum mentionem injecit Coretodialyseos spontaneae.

1. Hoin protulit exemplum militis, qui in percusso oculo, pupilla promanante commode usus est.
2. Chaussier in aurigae observavit oculo flagelli ictu petito, qui sibi vicariam cum damno naturalis pupillam vidit advenire.
3. Ipse Janin in oculo perspexisse dicit, cujus cornea vortice purulento discriminose exulcerata, protrudentis sponte inferiorem

iridis partem amplexa est, et quo magis tempore cum cornea iris nexu firmabatur, iris ex opposito quinque spatiis a ligamento ciliari graviter tensa dstringebatur, indeque totidem pupillae originem duxere, motu ad oculi axim gaudentes.

Sunt et Wenzelio memoratu digna. Nam operariam ministracionem exhibenti in D^{na} Patin oculis prominentibus exquisitissimaque sensibilitate donatis, iris reserata cornea inferiori et externa ora, a lente anguste pressa portas ei dedit, humorique vitreo; subsequutus collapsus naturalis, vicaria pupilla munus ministrante.

Devectus egomet Cracoviae a Prof. Lewkowicz familiariter congratulatus praesens auxilii extractorii cataractam spectantis, cornea secta cristallum per novam spasmoque musculorum oculi formatam iridis dissolutionem magno impulsu ad pectus operantis proiectum notavi.

§ 26.

Si fabularum natura veram actionum effigiem nobis praestiterit, nosque aut nugis delectando ad rectum vitae modum ducit, aut saltem hominem vario aspectu pictum reddit, certe quam in C. T. Solino legimus, suppeditat

materiei nostrae, jam longo ex tempore homines observasse plures in oculo pupillas. Fatur nempe Polyhistor „ Apollonides perhibet, in Scythia feminas nasci, quae Bityae vocantur, eas in oculis pupillas geminas habere (et *perimere visu*), si forte quem iratae adspexerint. Forsan sub ira nixu musculorum iris antrorsum sanguine scatens a ligamento abscedit. Certe desunt quae fidem faciant, vero contrarium testantia dantur. Mirandum tamen, quod positis hisce a natura desumptis observationibus ad incrementa artis eadem non contribuere, nec prius quam ab Assalino auxilium naturae inter ministeria artis operariae vocatum est.

A S S A L I N I.

§ 27.

Quum totidem iridem a connubio suo dirimi et non difficile, conspexerat, ad experimenta in cadaveribus et animalibus ut securus ad locupletandam artem rem adaptaret, solerter animum contulit Anno 1787 primum in Rosa Ferrani puella viginti quatuor annorum cataracta capsulari et lactea moestam ad instrumentum novo scopo conveniens confugit. Nam secta cornea et discerpta capsula lentis, emissoque latice caseoso, dum iridi capsula mo-

rem gesserat et visui obstiterat, introducto forcipe, prehensaque inter laminas iride, tunica hæc a junctura divellebatur. Effectus distractionis ejusdem orificium ovale i. e. pupilla nova operæ pretium imposuit.

Ricerche sulle pupille artificiali di P. Assalini p. 15. Milano 1811. con cinque tavole incise in rame colorite.

B U Z Z I.

§ 28.

Obocœcatae seminæ ex cataracta extracta subsecivaque contractione pupillae, auxilia ferens, acum formæ lanceolæ in posteriorem oculi antrum immiserat, atque in regione superiore lineam superius a pupilla constricta iridem penetraverat, obversa dein planitie acus ad iridis faciem, per anteriorem cameram promoverat, tum acumine retro in corpus vitreum demerso, projectam præ acie iridem deorsum trahens vinculis solverat. Ne vero sanguis sub opere manans, molestias pararet, id consultum habet atque permagni interesse ratus, ut ministratio pernicitate practicandi ornatur, opusque certius evadat.

In hanc auctoris sententiam abire repugnat agendi ritus, ineptum est certe consilium perficere per anfractus si alii nunc certiore via eodem peragendum suadent.

S C A R P A.

§ 29.

Quam praesens decori suo ducit aetas, a quo tot insignibus inventis locupletata exornataque est ars chirurgica, Scarpa summus inter viventes Anatomicos adnumerandus, hanc sibi jure vindicat methodum, qua acu recta per scleroticam in posterius oculi cavum demissa ad circuli majoris marginem iridis petens, eaque transfixa ad angulum oppositum ducebat, ut iris a connubio cum ciliari ligamento dimoveretur, e medio spatii dispulsorum iridis et ligamenti ad centrum pupillae triangulum excurrit.

Sub immuni capsula et lente Scarpa ab officio destiterat, quod quidem Leveillé in annotationibus ad opus celeb. viri suadet, ante auxiliationem capsulam discernendam lentemque deprimendam.

*Saggio di osservazioni e esperienze sulle
principale malattie degli occhi, di Ant Scarpa
Cap. XVI.*

*Scarpa abh. über die Augenkrank. nach
Leveille ausgabe übers v. Martens Leipzig
1803. T. II. S. 132. fig.*

S C H M I D T.

§ 30.

Viennæ rebus medicis inelytae variisque
hominum ingenio excultis artibus, celeberrimo a viro morbi oculos qui tenent singulari
assiduitate et solertia persequebantur. Incasum Schmidt suppetias ferre ex moliminibus
Wenzelii Janini quæsierat, alteque animo voluntans, in novam eodem ferme tempore quo Scarpa
in artem incidere sibi visus est, inscius aliorum modi exstarent, ad eamque notatione
perductus aurigae loro percussi cui iris in angulo qui ad nasum positus est a ligamento avulsa,
vicaria solabatur pupilla. At diu nudentem sequens adspiravit casus. Quum enim
1801. cataracta Leucæthiopis ex oculo extraheretur, adhucque laminæ dilaceratæ pupillam
offunderent, forcipe aliqua cum vi et ruditate inscius eas uvea cum vinctas esse, ex magna
parte ambitus iridem diduxit. Patrato actu, quam haberet spem penitus ammisit ob sanguinis
colluviem qua totus inundabatur oculus,

subsecivamque inflammationem, pedisequamque suppurationem.

Tristis artifex compertum habebat ex tali advesitate nunquam ferme non exitii discrimen subesse, causamque damni improbrans, summo excipiebatur gaudio, ægro sibi visu restituto lætante gratias agendi causa venire. Nec amplius mora fregerat tempus, primaque facultate, secta cornea disjungendam per forcipem iridem nititur, fausteque caligo fugatur. Successu temporis primo acu recta per scleroticam munus instituebat, edoctus difficultatibus artem stipari, incurva, in verticem vero sat latum desinentem latiore acu Scarpæ quam sibi ignorasse fatetur officium expederat, mersa per scleroticam si depressa lens jam prostrata in cavi imis jaceret, si vero quam recluderet oculus in centro, vitreo commiserat humori, acus ex angulo interno ad nexum orae majoris interligamentum ciliare promicuerat, dein quam falce acus amplexerat, iris dstringebatur ducta ad angulum temporalem. Vel demum per corneam pupillam positurus quo tutius iris amoverit in angulis basin trianguli pupillaris sistentibus apice innixo per artis intercapedines vulneraverat, tum prensa in medio dilace-

rata tunica ad centrum pristinae vergerat pupillae.

*Ophthalmologische Bibliothek von Himly
u. Schmidt T. 2. Stueck. I. p. 31. Jena 1803.*

Ibidem p. 41.

Animadversiones ad Coretodialysin Schmidti vel

S C A R P A E.

§ 31.

Quae de vulnere per scleroticam per nobilissimas specus oculi posterioris partes tendente dici possent; omnia circa easdem quarum laesio maximi est aliquando damni, aguntur. Caeduntur enim arteriolae tunicae vasculosissimae choroideae, dilaceratur vel vulneratur nervus ciliaris qui per superficiem ejusdem perreptat saepe offensa ciliarium processuum corporis ciliaris, perniciem struit et maxime in pueris vel aegris inquietis agitantibus, volutantur oculi iniquissima violentia, et acus situm non servans in viciniis infigitur, incolumis adhuc dum lens e sede expugnatur obcoecatur, vel si jam suffusa depressa in imis cubat, extruditur commoda sede, hincque locatur quo vicaria ponenda est pupilla. Praesertim si sub atresia minus expletur, non lentis capsulae aut iri-

dis rationem computare posses, ideo-que offenditur quod offendi non licet. Si lentem in pristino situ non tetigeris, spatium processus ciliares inter et marginem tectae flavedine lentis per-exiguum erit ut lux retinae admittatur, non remotis processibus ciliaribus discrimen facillimum subsequae occlusionis. Licet amoti essent processus ciliares, id tamen non alio nactus eris pacto, nisi turbando e sede lentem, propter nexum eorundem cum corona ciliari et capsula.

Lens ipsa ob marem corporis convexi, imissae acui per angulum oculi externum in posteriorem cameram, vetat processus ciliares eliminandos, situm nam eorum ex horizontali acus agendi modo e sphaera devastationis locando inferius natura amoverat.

Posita camera anteriori perangusta acus inopinate corneam forat antequam ex iride promicuerit, tum humor aqueus amittitur et camera penitus consedit acus porro moveri nequit.

Acus innititur iridi quam sibi hypomochli vicem gerere exoptat, si tunica haec quamcunque alienationem experta sit, aut marcida dirumpitur, aut coriacea adeo tendi patiens est quin laceretur.

Iris natura eximia donatur tenacitate, ideoque ubicunque a ligamento dirimitur, si-

mulac acum retraxeris, pristinae positioni obsequiose obedit, expanditur sensim sensimque, et opus irritum evadit; vel si demum parva nec scopo idonea coronetur pupilla, inflammatio obturandam lymphæ aut pure curat, vel non dislocati processus ciliares lucem excipiunt.

Fidem prolati exemplum firmat, a Prof. Beer in puella octodecim annorum sub pupilla rimali in longum protracta, fibrisque radiatis non sat tensis visum; incassum laboraverat ut iris avelleretur a ligamento ciliari, hæc nempe in plicam sese conjecerat, acus tractioni morem gesserat non ligamento decedens.

Ansichten der staphyl. Metamorphosen des Auges und der künst. Pupillen-bild. Nachtrag. Wien 1806.

Et id non prætermittendum, quod priusquam iridem vulneraveris, ut ea dirimatur, hæmorrhagia finem operis incertum reddit; est enim corpus ciliare omni tempore sanguine referatum, laesum magnam offuscanti rubore succi copiam fundit, replentur camerae oculi et quæ agas visu non cales.

Haemorrhagia simul et exigua admodum pupilla culpam subsecivæ cataractæ cruentæ præstant.

Non minus et Beeri claris: methodus in has objectiones incurrit, quum iridem foret prius ad angulum oculi externum per scleroticam, et plane locus ei non datur, si iris corneae accreta sit, seu in angulo externo suffusa ita, ut operator dubitet, an jam acus iridem foraverit vel non, si pergat, acum in corneam figit.

Praestare eam dicunt quando sat amplum spatium iridem inter et corneam cum atresia iridis invenitur, vel medium corneae obscurante albugine pupillae ex adverso, ubi acus per lumen pupillae educi patitur.

Ad ambitum iridis majorem; intervallum distantium tunicarum valde coarctatum, augeatur quo ad pupillam vergitur, ubi tamen Corodialysin atresia pupillae exposcit, camera anterior saepe ferme obturata comperitur, aut plane evanida, acusque sine laesione corneae per iridem nullo pacto in cameram anteriorem educitur, quippe ea pars acus eminere debet ut hamuli ad instar agere posset, ideoque ex tota incurvatione ejusdem uti necesse—opus quam difficillimum et supervacaneum ubi caligo corneae nexu iridis adversitates auget.

Hic ex praegressa inflammatione iridis status subvenit, aut praesente cataracta dura, ut subdiaphana appareat lentemque suffusam

monstrat toto in volumine, acu vel hamulo attractata, hunc tractum regionis elacerare substantiae suae admittit, quo ferramentum ducitur. Morbidam et singularem conditionem ipse testatus sum Lutetiis in hospicio Hotel Dieu, in femina post extractionem iritide mulctata. Admonui eximium Dupuytrin ad hamuli usum; secta cornea cultro, insinuatur hamulus per angustam cameram anteriorem, ad orbiculum ciliarem usque, prehenditur iris, rumpitur, pupillaque rimalis brevi oblitterata cernitur.

LANGENBECK et BONZEL:

§ 32.

Similes methodo operandi, in eo divergunt a se invicem diversi oppido, quod Bonzel Rotterdamensis firmato oculo per hamulum in sclerotica mersum corneam in margine exteriori vulnere ad duas lineas lato reserat, infixoque $\frac{1}{4}$ lineae [procul ab orbiculo ciliari, cunctando cautus a ligamento iridem dimovet. Langenbeck vero quem munus administrantem ipsemet spectabam unco intra vulneris oras iridem adductam, custodiendam labiis plagae committit, et ne simul ac cesserit tractio iris protenus ad iddem quo ante fuerat contraheretur spatium,

frustrareturque auxiliatio, incarcerat imposito
palpebrae superioris pondere

Journal der prakt. Heilkunde v. CW. Hufeland u. JCh. Harles I. St. p. 47. 1815.

R E I S I N G E R.

§ 33.

Degentes Viennæ sedulo observavimus divulsam iridem modo Scarpa vel Schmidt in antiquam recedere sedem eventusque operationis irritos reddere. Reisinger ratus aliquo artem incremento locupletare, difficultates ærumnasque levare ægrorum, ex nova sibi excogitata suppellectile certitudinem ministerii quæsi-
verat; struitur idcirco forceps ad qua amygdalæ faucis excidendæ tenentur effigiem, nec in bene sat concepta, præmeditata opera omne perdidit emolumentum. Præstat enim forceps alios a paratus in tutiori amovendæ iridis negotio, semelque quod tenet oculo educit. At idoneæ omni forcipi talis propemodo fabrica congruit, ut muneri sibi tradito non solum conveniat, sed etiam facile sese partibus accommodet, ut eo probabilius ex more aut desiderio succedat res, nam ubi adversum obtinet, diffi-

cilis laboris et incerti exitus timor justo subest; tum iris expedite ducatur oportet, æque prehendi, contineri et ad positam permoveri limitem possit, absque læsa integritate partium oculi mobilium, quæ natura interno oculi recessu recondidit et lucis ad nerveam delationi sacra voluit. Sin minus ad hæc proposita confert vel alio errore officitur ineptam et supervacuam ducito. In quantam forceps Reisingeri peccat sequentes conducant annotationes. Ut in tractanda per forcipem iride fortunæ spes sit, ipse etiam inserendi conatus sine molestia fiat necesse, laminæque vertice infimo non reluctantanter immitterentur, nec aliis adversitatibus impediti ex facili quoque hamuli iridem prehenderent. Si cameraæ vero anterioris tam prava sit ratio quod nec brachia permoveri queant vel adpressa corneæ iride, plane extincta sit, vacuum est propositum camera hæc agi, secluditurque usus ejus; quin imo Coretodialysi per forcipem hanc nec forcipi locus est, neque hæc datur solatio, ut quamvis in juncturam ductæ sint laminæ geminæque hamuli unum efficiant, non adeo molli-ter applicatio cedit, quin impeditio ab angus-

tia cameræ pendeat; nam premente motu oculi continuo, difficillime absque attractione corneæ aut iridis insinuat brachium ejus, eo minor spes adest adigendi eo, ut pergentes ad ligamentum ciliare disjungatæ eant ad locum utrumque suum. Intricatæ ex violenti agitatione organi in cornea aut iride maximum operanti injiciunt timorem dirissimarum insidiarum. Similibus periculis stipatur hæc procuratio exitu ac sub impositione, præsertim si ex inciso vulnere duarum linearum quod quidem maxime sibi cavet auctor propter iridem vertice extracto intra margines incarcerationam, emergantur.

Convexitas hamulorum in arcto recessu quo se iris ligamento ciliari sociam præbet, prohibet ut ad justum accedant nexum, eumque dirimant.

Immersis hamulis brachia non apte distrahi sinunt, et ratione simplicis agunt, quod conceptui inventoris ex toto oppositum esse videtur.

Propositum omnis Coretodialyseos esse debet insonibus cunctis partibus, itaque ut absque peculiari et insigni aliqua noxa effici

provisum tibi sit, ast certe hac sub opera læsa iride, dein correpta uncis, aut lentis capsula aut cornea, si extractionem forcipis tentaveris omnia certe ex oculi repagulis dilaceraveris, ut ipsa quidem bulbi destructio sub sævissimis doloribus pertimescenda erit.

Camera anteriori ita conformata, ut ad transmittendam quo congruat innoxie forcipem locus detur et brachia ad concinnum distrahi modum patiantur, et iris commodissime distringatur, prehensa hamulis pro varia mutationum ratione quas subiverat, majore hiatu secedet, qui etiam hiatus ad ambitum totum connubii iridis poterit urgeri, uti in homine in instituto clinico ophthalmologico Viennæ in præsentia auctoris, oculis usurpavimus, qui idcirco ut gravis stimulus lucis minueretur velo sericeo viridi semper uti coactus est. Patet nervea stimuli lucis prægravissimi impatiens, in atras sese æger latebras receptat, diem vitat vitamque misere trahit.

Si vero cataracta quæcunque oculo sospitatur, sane ex junctis hamulis artem, qua ad imum detruditur lens frustra expectaveris, totus qui sis in perpetuo fluctuans discrimine

damnosus aliis partibus fieres. Demum ob subtilitatem hamulorum eximiam, ex ipso amovendi iridis munere, unci varium ad modum inclinantur distorquenturque.

Darstellung eines neuen Verfahrens die Mastdarmfistel zu unterbinden und einer leichten und sichern Methode künstliche Pupillen zu bilden p. 41 vom Fr. Reisinger. Augsburg 1816. mit einer Kupfertafel.

C A P U T III^{tium}.

Methodus nova ad speciem forcipis
Reisingeri.

§ 34.

Expositis hucdum diversas circa varias medellæ adstruendæ opiniones, circumspectis ex inventorum, eventuumque justa consecutione obiter rebus, ad finem quod nobis in implicita morborum indole seriem offensæ pupillæ comitantium esset consilium, qui ritus artis subjungamus oportet, neque his locis uti technica, aliena videntur. Priusquam autem de more auxiliationis locuturi, placeat ut strictiori nonnulla disquisitioni subjiciantur.

§. 35.

Multimode condiciones imperant ministrationem operariam, nam,

1. Vel cornea immuni et pellucida, partibus vero oculi recessui traditis, morbosa aliqua

- affectione damnatis, processu vero morbi penitus extincto oculoque ex labe recreato.
2. Vel cornea iam metamorphosi quavis mutata, offuscata, umbra cicatricis vel aliove modo velata, internis autem partibus omni calamitate incolumibus.
 3. Vel denique et cornea et internis partibus integritate alienatis,
- alius erit agendi modus et virtus, et ferramentorum selectus ferme unicuique proprius.

Recte autem fiunt hæc: morbos cognoscere, qui sint et a quibus, et qui ipsorum lethales; et non lethales et cum cures, possibles quidem curare, impossibiles vero scire, cur curatu sint impossibiles.

Hippocr.

§ 36.

Indicationes pro vicaria pupilla sub statu primo.

1. Pupilla jam ex partu cum obice quocunque inapte membranam pupillarem relictam vocant, obturata.
2. Vel coarctata et luminis ad transitum haud idonea.

3. Pupilla velo donata seu angusta ex prægresso inflammatorio processu in specu oculi posteriore, scilicet clausa concremento plasticæ lymphæ osculis vasorum uveæ exhalatae.
4. Pupilla in rimam perangustam redacta ad horizontem vel verticem posita, causam inflammationem inculpans.
5. Infarcta concreto albumine et fibra et perexigua.
6. Vel visus maxime agravatus a fluctantibus retro pupillam laminis discerptae lentis capsulae.
7. Cataracta lenticularis juncta atresia iridis, ideoque nec quidquam in fuganda priori Keratonyxis valeat.
8. Suffusio capsulae, lentisque firmiter iridi adnatae sub pupilla admodum coarctata, quin locus Keratonyxidi detur.

§ 37.

Ratio operandi sub corneae statu transparente et atresia pupillae, semota iam prius ex oculi axe lente, dum vicaria ut nasalem pupilla spectet angulum, trium linearum corneae spatium requiritur a margine ciliari, quo iris sit amovenda remotum, itaque non procul ab

externo corneae margine, idque intervallum maxime congruum ne diducta nimium tendere-
tur incarcerata iris, et in pristina regressura esset jura, tum ob plagae subsecivam obnubilationem, quae saepissime effectus pedisequi processus inflammationis est. Fit idcirco plaga cultro ancipiti ad sesqui vel duas lineas lata per eamque agitur forceps hamulis terram, plantile vero iridem obversis junctis, convexitate autem angulum superiorem vulneris spectantibus. Quo ventum in cameram anteriorem convexitas ad corneam revertitur, acumina vero per iridis faciem feruntur. Si tandem hamuli ad ligamentum ciliare versentur, panduntur lineamque ad duas a se invicem dilatantur elasticitate sibi innata, immerguntur tunicae vcrsicolori, et clausi ex oculo evolvuntur. Sistit trianguli dilacerata iris figuram cujus basis quadrantem circuli iridis, apex autem medium occupat. Demum convexitate hamulorum illa ducta ut vel plagae inferiorem vel angulum superiorem tetigerit, iris extracta labiorum corneae vulneris custodiae defertur, quin autem de-
nuo in specum decesserit pondere palpebrae oneratur. Sanguis opera exacta cameras replet:

Constant iam ipso auctori adversitates; suadet enim si hamuli intricentur exeundo, reducidos denuo esse, si iridem arreptam amiserint, eam denuoprehendendam. Facile dicta grave et nefas factu.

Corectodialysis.

§ 38.

Technico actu hoc fere omni tempore uti datur, sistens modificationem Corectodialysis, ejusque auxilium tutat; nam iris semel a ligamento ciliari abducta ut securius lumen vicariae pupillae perennet, haec aufertur iridis pars quae ad oras vulneris corneae jacet, prout necessitas jubet. Assalini primus ad salutem ministerium adhibuit. Facilius mea perficitur forcipe, de qua infra.

§ 39.

Indicationes pro cornea alienata vero partibus internis illaesis.

1. Obnubilatio, cicatrices aut quaevis offuscatio corneae nulla arte victa campum lusus pupillae infestans, nec instillato extracti belladonae liquore sat spatii impertiens ut superato pupilla suffisionis ambitu radiis lucis salutaretur retina.

2. Cicatrix vel leucoma ad tres corneae quadrantes vel amplius expansa diffusaque.

§ 40.

*Indicationes sub metamorphosis complicatis
corneae et partium aliarum*

Nec minus sunt certe status qui inter se invicem mixti ex enumeratis supra componuntur.

1. Et cornea quidam ex toto pellucida remanet, inepta fit tamen muneris sui, propter iridem, quae sibi ex superficie interna adjungitur, mediate ope pseudomembranae, vel immediate, tunicae speciei integrae invicem nectuntur, ac durante ophthalmia interna saepe contigit.
2. Laesa plaga cornea, amittitur liquor aqueus, inter vulneris labia iris retro pressa procedit, insinuat sese, vexat pupillam graviter vel penitus irritam reddit, sanantur labia, nec vestigia quasi noxae supersunt, vincitur nihilioscius pupilla adhaesione iridis, imaginemque fraudulentam atram linquit, ne tamen credas colori, namque planities nigra quasi pupillae a nexu iridis simulatur.

3. Vel laesa lamina exteriori corneae; interna ejusdem haud idonea prementis vis a tergo ferre nixus aquei humoris, cum protrusa simul ad suam faciem internam iride, vesiculam e cornea propullulantem fingit; Corneoritoccele dicunt, aglutinata idcirco iris corneae, vario damno pupillam affligit.
4. Non admodum rarus casus iridis junctae cum cornea quam maxima ex parte tegit caligine albedo, similem post ophthalmias variolosas, arthriticas, syphiliticas, vel inflammatione conjunctivae ad corneam, iridem, capsulam lentis provecta cernuntur.
5. Corneae status praeter perexiguum intervallum inquinatus, cum iride, pupilla et capsula lenteque offensa:

§ 41.

Quæ in dissertatione Tubingensi narrantur, circa pupillam struendam in sclerotica, cornea perfecte obcoecata, magis inter immaturos conceptus, singulari imaginationis quasi aberrantis impulsu referrenda, quam rem audenti dignam praebeo; nam a venerando mihi Beer prolata de staphylomaticis sat evincunt lectorem experientia probata, lympham ad stra-

ta sese ponere et brevi obscurare, idque cum omni alia simili processu tunica progerminante fieri, quis non persuasus desistat.

Dissertatio de pupilla artificiali in sclerotica aperienda etc. L. Schmidt praesid. Auctenrith Tubingae 1814.

G. J. Beers Ansicht der staphylomatoesen Metamorphosen des Auges und der kuenstlichen Pupillenbildung p. 76—7 Wien 1806.

§ 42.

Ad momenta agredior quae positus status morborum enarratis, auxilium ferre vetant, ne oculus exitio committeretur, indeque contraindicationes nominantur.

1. Amaurosis organica, dum vasa retinae sanguifera novam fabricam orsa sunt.
2. Amaurosis ab extincta retinae sensibilitate.
3. Metamorphoses choroideae ex praegressa inflammatione praesertim syphilitica aut arthritidis filia.
4. Status vasorum Stenonis varicosus.
5. Atrophia bulbi oculi.
6. Morbi corporis ciliaris et tunicae hyaloidae et corporis vitrei.

7. Vulnerabilitas a quavis dyscrasia vel diathesi inducta.
8. Visus incolumis quo alter oculus laetatur.
9. Recens laesio oculi a quacumque causa, nec sanum vel recreatum ab afflictione organon.
10. Labes universalis organismi, tum praesertim manifestis sub vestigiis alienationis materiei organicae, vel in scrophulosis aut scorbuticis, tum arthritide vaga, aut alia, dum in culmine versatur, et syphilide vigente.
11. Morbi cutis praecipue exanthemate herpetico tinea, variolis scarlatina stipati.
12. Arcus senilis qui ex maxima parte corneam obsederit.

§ 43.

At non desunt conditiones quae nonnunquam auxilium damnant, alio sub casu jubent, nam melius experiri remedium anceps, quam nullum. *Celsus*

1. Non absque summa difficultate finitur certa retinae sensibilitatis ratio; clausa sunt janua lumini, nec qui excitet gratam imaginum notionem datur stimulus.

2. Que

2. Quae de viru syphilitico narrantur in gravi discrimine versatur, an certa ejusdem vidam nosa oculus plectitur, vel subest adhuc diathesis vel dyscrasia? sat saepe in dubio haeremus; tum quo tempore penitus extinctum sit, omni praesagio caremus.
3. Vulnerabilitas oculi diversas spectat individualitates organicas, nec ad spatia temporis metiri sinitur; et vulnerabilitas cutis Schmidti
4. Multae sunt opinionationes de varicositate oculi, aliam sibi celeb. Beer colit, aliam mihi vindico. Morbus hicce novissimis temporibus quo ad nomen notus, evolutione sua visui invita, jacturam sensus nobilissimi perficit, et diversimode a variis describitur. Contigit mihi primum in instituto clinico Viennensi observare, aegros venis ad circulum corneae in sclerotica vel potius scleroticam inter et tunicam choroideam turgentibus laborantes, spe destitutos, dimitti. Tristi puellae permotus sorte saepe mecum volutans, an varicositas haecce, absque omni congestione ad caput sanguinis, ab affectione oculi rheumatica inducta, laticem rubrum servasset. Parisiis sectionibus cadaverum operam na-

vans, utriculos caeruleos speciem vasorum sanguine refertorum, flexuositatem imitantes in sclerotica diffuse positos conspexi, maximaque cum sedulitate rem scrutans eo deductus sum, in textu celluloso intra scleroticam et choroideam posito, serum vel fluidum aquosum accumulare et parietes distendere, pressa vero retina, amblyopiam vel amaurosin invehere. Brevi tempore in numerosissimo hospitio *Hôtel Dieu* puellam perfecta valetudine gaudentem coecitate mulctatam dolebat animus. Ad sunt dilatationes varicosae, deficiente visus sensus, scinduntur utriculi coerulei, emittitur serum subflavum, vero sensus non restituitur.

Id beneficii hac observatione in usus operarios redundare posse arbitror, ut status oculi subvaricosus, adversitate contra ministerium non pugnet.

5. Verum morbi corporis vitrei non omnes molimina technica secludunt, evidenter elucet ex periculo a Dr Adams instituto, sub synchisi seu solutione aquosa humoris vitrei, posse fausto cum eventu ars subministrari.

6. Alienationes annuli iridis maioris et minoris ratione coloris, cohaesionis et situs, ut inde passionēs interiores evincantur, sane quam maxime nutantibus annumerantur conditionibus, nec arbitrio meo aliquid certi eo inferri vel investigari datur.

7. Sunt qui sub cornea ad lineam spatii pellicula ad ambitum circularem, omni opificio desistendum esse intendunt, praesertim quum iris internae ejusdem faciei agglutinetur. Alias nostra mens fovet rationes ex observatione desumptas. Ducitur nempe puer duodecim ferme annorum in hospitium Hotel Dieu Parisinum, cujus cornea nisi relicto perexiguo spatio, albugine ex variolis infestabatur, irisque eidem sociam sese prestiterat. Immergitur acus Scarpaee a celeb. Dupuytrin per scleroticam; itur ad ligamentum ciliare in angulo nasali inter iridem et capsulam et lentem incolumes, diducitur tunica vinculis incongruis et ligamento ciliari, et puer post septimanam visu donatur. Exultante gaudio matre assumitur socius ad tabernam *Caffée d' Apollon* parietibus speculis splendor ornata, fulgoreque lucis flammante coecantem. Introitu, stimuli vim insueti exper-

tus, inflammatione et caligine aeterna imprudentiae matris poenas luit.

8. Amaurosis labe arthritica vel syphilide per inflammationem membranae Ruyshii et nonnunquam retinae oculo injecta, tollitur remediis permutationi materiae organicae faventibus. ex. gr. oxymuriate vel submuriate hydrargyri interne sumptis.
9. Arthritis non raro sat insons oculo parcit, quin imo peracta operatione pro pupilla vicaria audaciam non vindicta plectitur, uti ex observato casu Adamsi legitur.
10. In atrophia oculi incipiente Adams nihilosecius remunerabatur pupilla munere fungente.

§ 44.

Enucleatis seorsim conditionibus, en caeteram qua ars stipatur periculorum.

- a) Inflammatio corneae et varii effectus ejusdem.
- b) Iritis et uveitis maxime intensa, albumen et principium fibrosum fundens, spatiumque vicarium oblitterantia.
- c) Hypopium destructio bulbi oculi.
- d) Suffusio sanguine camerarum et obnubilatio subsequa capsulae lentisque.

- e) Involuntariae diductiones palpebrarum.
 - f) affectiones nervosae, nausea, vomitus.
 - g) obcoecatio totius corneae.
 - h) Suppuratio labiorum vulneris corneae,
vel offuscatio in ambitu ejusdem alte vergens
 - i) staphyloma.
 - l) amaurosis organica.
-

C A P U T IV^{tum}

§ 45.

De instrumento quo ad salutem iuvo.

Non ergo sequor priores? facio, sed permitto mihi et invenire aliquid, et mutare, et relinquere Senec.

Si quae magis ad munus explendum congrua proferre audeo, candide et absque contentione promulgata esse vellem, non me gloriationes juvant vanae, alia subest gravis et ratio princeps, quae meum consilium imperant, et cum specie excusationis fovent. Idque ipsum officium petit, ut quae breviori via prospere et aptissime fieri vel omitti debeantur, pensa aequo censu et intellecta non per ambages fient. Nec id sibi persuasum habeo, ministerium meum unicum aptissimumque omnia cuncta superare, ubi indignationes capere vetant id, remiscere, impetrare posse per alia quod nullatenus quivit per forcipem si vis meam.

Nam si instrumenti usus haud prosperet aut minus videatur congruere, ea saltem insit

humanitas artificii, ut tempeste perpendat, ab-
stineatque a precoci procuratione, priusquam
exitium organi patratum esset. Inter cunctas
artes pro vicaria pupilla excogitatas, negari
nequit, quam forcipe exercemus omnium prae-
stantissima est, et praetermisso artis utriusque
periculo Coretotomia imo Coretonectomia sub-
stitui semper fere a Coretodialysi, hae vero il-
li perraro queunt, est tamen certe, ut acus mo-
do Schmidti ubi vix expectabatur, aliquando ad
visum reducem faciat.

§ 46.

Celeb: Zang cujus si sequeremur sententi-
am, Coretotomiam fere ex coetu ministrarionum
eliminasset, suadet, quod si itaque usus
ejus aliquando esse potest, tum demum videat-
ur indicari, quum pupilam *membrana Wachendorffii* tegerit irisque ex toto ambitu vel ex
quacunque parte adeo tensa sit, ut secta, labia
plagae sponte a se recedant.

*Zang's Darstellung blutig. heilkundig.
Operationen 2. Th. p. 182. Wien 1814.*

§ 47.

Longe sententia hacce despecto, fulcior
enim auctoritate Adamsi quamvis ferramenta e-
jus mihi inepta censeo.

1. Convenire Coretotomiam sub tensa iride præcipue circulo ejus minore autumo, factur enim *Ruischius*.

Se tantum circulum minorem prædictum esse existimare fibris circularibus", luculenterque pericula Adamsi corroborant, qui iridem medio scindit felicissimo cum successu.

2. Dum labiis corneae illabatur iris, pupillaque deletur, vero camera anterior præter septum e facie iridis proveniens non angustatur, et ut saepe cicatrix evanida est, vel si minus offuscata sit, introducto camera anteriori per corneam *Keratome*, a nexu innormali separatur circulus minor, parsque adherens corneae, adimitur, receptat sese iris, lumenque centro locatum vel quo vis loco, dilatatur et ambitu suo nubeculam vicit, dum non sponte, vero adhibito extracto belladonnae.

3. Cornea adest transparentis, stringitur capsula opaca et lens luce priva ad marginem pupillarem iridis, admoto *Keratome* per corneam, sectio fit circuli minoris iridis et capsula dilaceratur, lensque finditur, et resorptionis negotio traduntur.

4. Post cataractam oculo extractam non ad inflammationem pronò, si pupilla angustatur.

staretur ingestio cultro per corneam scinditur iris ad verticem, et secunda vice ad horizontem in medio.

§ 48.

Laesio corneae exigua Keratomo illata disparet facile, nisi in oculo quocunque viru inquinato. Artis ritus per corneam agendi praestat aliis in oculis alte in orbita depressis, vel dum fibris aut membrana pupillari fascinator margo, immerso cultro per scleroticam, secando fibrillas vel forando membranam vinculis et impeditionibus pupilam liberat.

Corneam forando imponitur Keratomus sulco qui angulum sive latus internum unguis digiti indicis circumdat, ut in Keratonixide Langenbecki, postremo uti vectis in pondus agendo, adversitates pupillae dirimit, ne cornea distraheretur et turbaretur. Culter hicce corneae adpositus sub scissione tunicae hujus non conum ad posteriora oculi, uti acus Keratonixea e cornea trudit, et sine violentia facili motu transgredit.

§ 49.

Alia utimur supellectile pro Coretonectomia et Coretodialysi et Corectodialysi, quae nisi modificatio prioris est, nempe forceps ex

acu et hamulo exilissimo ad latus acui adaptato in sulcu ejus recondito juncta. Quo evitaremus difficultates, quae forcipem Reisingeri officiant, id melius rati sumus, ut acus in tergo concava, acie vero convexa esset, eum ad modum vero hamulus ponitur, ut convexitate versus convexam acus aciem spectet, apex autem quo corneae infigitur, concavitatem acus appropinquet; ope fili elastici juncta ferramento acus in facie quae hamulum abscondit aequalis est laevis, nec hamulus planitiem tollit; ideoque in statu naturali, acum solummodo forceps refert, et data oportunitate unum instrumentum duorum i. e. acus, et forcipis vices gerit, et in omnibus indicatis supra circumstantiis et oculi perplexitate, si magis utraeque operationi fidas, ferramentum sat conveniens tibi apparebit. Inde vel per corneam vel scleroticam laborare velles, vel scindere, nexus dirimere, diducere caute et tuto et ad oras vulneris permovere, lentem findere vel eandem servare curares, forceps vel acus sese commendat.

Pro Coretonectomia, ancipiti cultro, quo requiritur loco, vulnus ad duas lineas latum infigatur in cornea oportet, tum immisso apparatus ad finitum tendis terminum, facile sese nempe haec forceps imo per angustam ca-

meram anteriorem insinuat, quo ventum, obvertitur concavitas iridi et hamulus diducitur ab acu ope digiti ad manubrium laminam hamulo propriam prementis, demerguntur apices in tunicam, laxatur lamina et hamulus prehensam iridis partem acui adpropinquat, propria vi sese adaptat et forceps in specie acus oculo educitur, iris vero aut incarceratur, aut forcipe pro Corectodialysi aut Coretonectomia demitur.

At tamen cavesis per corneam leucomatosam operaturus, ne pellucidum spatium superstes, cicatrice futura turbetur. Nec ullum discrimen superest, si iris nexa sit cum cornea ex aliqua parte, nam acie acus facile connubium dissueris. Tum praecipue imperat status corneae ad $\frac{3}{4}$ opacatus, salva iride vel lente; planities acus nempe non infestat iridem vel cristallum antequam jussu operantis moveatur hamulus, et ad orbiculum secure procedit ciliarem, a ligamento ciliari iridem amovet, scopo ministerium exhibentis congruo, reclinata ad latus forcipe, ut eodem modo eximeretur oculo quo adhibita fuerat.

Si per scleroticam positis indignationibus pupillam vicariam tutius semota vel perstante lente ponere velles, demersa acu ac sub depressione cataractae, aut ad fundum stratur lens imum ne

visui obex futura esset, et diductis paululum brachiis, iris centro acu foratur et ad ligamentum ciliare procedit, hamulus vero retro iridem eandem viam perficit, clauduntur brachia et iris prehensa intra laminas trahitur.

T H E R A P I A.

§ 50.

Nostra medicatio, quæ ubique in orificii pupillaris resarationem sua dirigit auxilia, apparatus antiphlogitici colit rationem. Amoveatur æger a damnoso lucis stimulo in cubile tranquillum, potius frigidum pro quatuor ad quinque dies, et tenebrosum, dorso cubare jubetur, sublevatis pectore et capite, quin sanguinis lusus ad superiora vergeret. Quies animi corporisque valde ad sanationem faciunt, tum ne oculus curiositate ægri aut motu frequenti periclitetur, facilia lintea aqua frigida madefacta prætenduntur regioni orbitali, sæpeque mutantur ut fomes inflammatoria arceatur. Die secunda vel tertia post operationem quæ circa margines palpebraerum vero nullis emplastris agglutinatos, inveniuntur, sponsia tepida aqua imbuta lavantur a muco. Primis temporibus æger antiphlogistice tractatur, quæ quidem ad omnis constitutionis ed idiosyncrasia habitata coside-

ratione componantur oportet, ne reactio traumatica superet; Alimenta parca fluida et digestu facilia, quo levius, quae e corpore decidunt, sine nixu et congestione ad caput, evadant. Perspiratio cutis promoveatur, quae circulum laticis vitalis ad omnes corporis partes pellit, quin ad afflictum organon relictis aliis vertatur. Fumigatio vel usus ad membranam Schneideri excitandam nicotianae, ob suetudinem aegroti maxime coerceatur saltem ad plurimas dies necesse.

Quum exactis quadraginta octo horis fluxus humoris aquei cesset, nec alia subveniunt phaenomena periculi nuncii, clausi oculi conditio per decem dies observatur seposito omni pharmaco

Labente vero furtim liquore aqueo post sexaginta horas, æger de dolore conqueritur oculi, aperiantur palpebrae inquirendi ejusdem status causa, nam vexant lacrymae retentae doloreque urgent, effusis, affectio fauste cedit. Octava vel decima die salutant retinam radii, viridi tamen sericeo fracti velo. Effusum sanguinem in suum vasa resorbentia versa sunt emolumentum, quae ultra, si fortiter offenderint visum lentis frustulae, temporis spatio soluta abeunt.

§ 51.

Constat etiam nonnunquam iritidem vel oculi partium recessui posteriori mandatarum inflammationem incidere, ut auxilatio et organon pessumdetur, idque non modo cum prava subjecti constitutione, vero valetudine prospera et vigente, tensio, dolores, pulsationes, calor regionis oculi, si morbus adultior evaserit, vel neglectus aut perverse a male reputata arte tractatus esset, febris uti echo stragis futurae seseclare enunciat. Ne mora fregeris tempus, hiru-
dines angulo interno oculi adponantur sinito, universalisque vasorum sanguiferorum evacuatio » si qualem fieri debeat fiat, confert et facile ferunt. Ed quidem non graviori poena luitur depletio nimia quam pusilla”, quamvis respicere oportet et aetatem et qualis fuerit natura ejus, qui perferet et intensitatem morbi. Neque consistentiae ad extremum ducendae, periculosum enim divus fatur senex. Hippoc. aphorism Sect I.

§ 52.

Quae persanato oculo adparent cataractae, singulari artificio tolluntur.

Si proclivitas vicarii luminis in atresiam animadvertitur, instillatio soluti extracti belladonnae eximio, imo vigente processu inflammatorio utitur effectu, corripuntur sensibiles partes iridis torpore, exserente vi pharmaci narcotica, sistitur nervorum influxus in systema capillare, hebetatur deprimitur stimulus affluxus sanguinis, arcentur dirissimae exitus inflammationis filiae, nervorumque pasiones minuuntur, extinctae disparent.

BIBLIOTEKA
AKADEMII MEDYCZNEJ
W LUBLINIE

05339